

jún 2005

OBRANA

**Smútok za
tromi letcami**

**Víťazi
vojny**

**Štátna
služba vojakov**

4401 vo vzduchu

Velký záujem novinárov vyvolal štart MiG-29 s trupovým označením 4401 pilotovaný veliteľom leteckej základne Sliač plukovníkom Jozefom Dobrotkom

a s prvým mužom rezortu Jurajom Liškom na zadnom sedadle. Všetci tipovali, ako sa minister bude tváriť po pristátí. Najmä po tom, keď pilot krátko po štarte predviedol nad plochou letiska efektný výkret...

Usmiatey Juraj Liška ich ale krátko po pristátí presvedčil o tom, že let zvládol bez problémov. Dal všetkým najavo, že sa mu lietanie páčilo. Skúšobný let si vyskúšal aj náčelník generálneho štábu generálmajor Ľubomír Bulík. Pre zmenu – letel v Albatrose L-39.

Najvyšší predstavitelia rezortu obrany ocenili majstrovstvo našich vojenských pilotov a vyjadrili presvedčenie, že po potrebných úpravách a modernizácii lietadiel MiG-29 budú tieto stroje efektívne chrániť vzdušný priestor Slovenska a budú môcť plniť aj úlohy v rámci NATO.

Jozef ŽIAK

Foto: **Michal BURZA**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 6/2005
Do výroby zadané: 17. 5. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR vo Vydavateľskej
a informačnej agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK,
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mod.gov.sk

npor. Mgr. Vladislav VAVRINEC,
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRIŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:

Michal BURZA, tel.: 0960 312 395

Grafická úprava:

Ing. Roman LUKÁČ

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA KOD KaMO, Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Na titulnej strane náčelník GŠ genpor. Ľ. Bulík
a veliteľ Vzdušných síl genmjr. J. Dunaj
tesne po návšteve miesta tragédie vo vrtu-
líku Mi-17 (bližšie na dvojstrane 6 - 7).

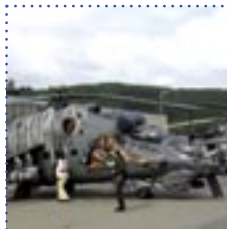
Foto: Michal BURZA

Z obsahu

IDET 2005

str. 13 - 15

Jašterky strieľali
pod Tatrami

str. 22 - 23

Nové trendy
vo výcviku OS

str. 24 - 25

Laugo 2005

str. 30

Editoriál

Bolo by dobré urobiť si audit aj v oblasti armádnej telovýchovy," navrhol ministrom obrany Jurajovi Liškovi 5. mája pri jeho návšteve vo vojenských akadémiách v Liptovskom Mikuláši tamojší telocvikár. Študenti ministra napríklad žiadali, aby im pomohol presadiť v rámci štúdia získanie vodičských preukazov. Boli v študijných plánoch, ale sa z nich „vytratili“. Na otázky, týkajúce sa štátnej služby profesionálnych vojakov, minister odporúčal, že ak už niekto chce na túto tému debatovať, mal by si preštudovať celý zákon, nie iba informácie o platoch. Až som otváral oči, aká bola diskusia otvorená. A to som v mikuláskej aule videl diskutovať okrem toho prvého všetkých slovenských ministrov obrany. Žiadne otázky na papierikoch alebo pripravení prítakávajúci štatisti. Tá atmosféra bola fakt dobrá. Otvorená, chlapká a korektná.

Pristavím sa pri jednom momente. Pri vysielaní do misií. Rozhodujúca časť veliteľov, ale aj poslancov parlamentu toto vysielanie vnímala ako dobrovoľné. Vráťane bežnej praxe, kedy velitelia dávali vojakom podpisovať formulár, že do misie odchádzajú naozaj dobrovoľne. Vnímam som to tak aj ja. Odpoveď právnikov na našom ministerstve bola však jednoznačná. Od roku 2002, kedy bol prijatý Zákon číslo 321 o OS SR, je možné vyslať profesionálneho vojaka do misie na rozkaz. Tak to v Liptovskom Mikuláši potvrdil aj Juraj Liška. Ide ale aj o to pretrvávajúce vnímanie „akože“ dobrovoľnosti. Minister spomenul, ako sa nedávno stretol vo Výcvikovej základni v Nitre s pozostalými po našich padlých vojakoch v Iraku. Tí mu jednoznačne hovorili, že s tragédiou by sa osobne vyrovnávali ľahšie, keby ich chlapci boli v Iraku na rozkaz, a nie ako dobrovoľníci... Možno dodať, že pri vysielaní do misií sa skutočne bude využívať v prvom rade a jednoznačne inštitút rozkazu.

Veľakrát nie na rozkaz, ale na základe svojho dobrovoľného rozhodnutia začali svoj boj proti fašizmu v 2. svetovej vojne ženy a muži, s ktorými sme ešte mali to šťastie stretnúť sa na oslavách 60. výročia víťazstva. A to tak v Bratislave, ako aj počas celej Štafety víťazstva a vďaka, ktorá prepojila celé Slovensko a o ktorej píšeme v čísle. Bohužiaľ, po pocítoch úcty a radosti sme fotografiu s takýmito emóciami na titulnej strane vymenili. Pri leteckej tragédii zomreli traja naši. Na titulke je smútok.

Ako nestratiť odborníkov

V júni odídu niektorí príslušníci bardejovského prieskumného práporu do mierovej misie UNDOF na Golanských výšinách medzi Izraelom a Sýriou. Z jednej strany to nebude v histórii útvaru nič mimoriadne. Ved' prieskumníci sa v tejto misii striedajú už od roku 2001 (v poslednom období aj za pomoci útvaru zo Štúrova a prieskumných jednotiek mechanizovanej a ľahkej brigády). Bude to ale posledná misia. Keď sa z nej budú vracat' na Slovensko, ich útvar už nebude existovať...

Veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim má záujem, aby všetci schopní odborníci z bardejovského útvaru, ktorý má čestný názov: Prieskumný prápor Michala Strenka, našli aj naďalej uplatnenie v útvaroch a zariadeniach ozbrojených síl.

Miesto pre profesionálov

„Bolo by zle, keby sme pri reorganizácii zmenách a rušení niektorých útvarov prišli o vysokokvalifikovaných vojenských profesionálov. Snažíme sa, aby si našli uplatnenie, pokiaľ je to možné práve vo svojich odbornostiach. Niektorí už prešli, alebo ešte prejdú do 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Ďalší posilnia prieskumné jednotky oboch brigád. Iných čaká prevelenie do novo vytváranej roty ISTAR v Michalovciach, ale aj na vyššie stupne velenia, či do útvarov, dislokovaných po celom území Slovenska. Príslušníci práporu, ktorí sa koncom roka vrátia z Golanských výšin, prídu do nitrianskeho Výcvikového strediska mierových síl a bude sa hľadať pre nich najvhodnej-

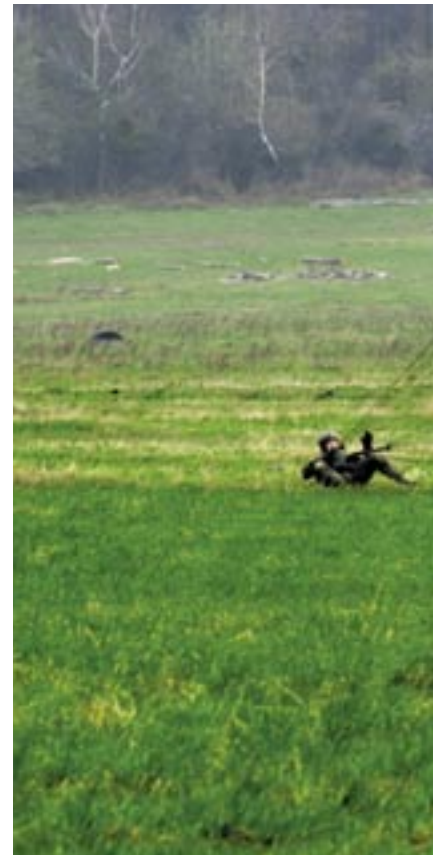
šie uplatnenie. Musím ale pripomenúť, že v súčasnosti to nebude vždy jednoduchá úloha. Okrem iného aj preto, lebo na niektorých tabuľkových miestach sa medzitým znížila plánovaná vojenská hodnota,“ konštatuje generálmajor Maxim.

Práve v zahraničných misiách získali mnohí príslušníci bardejovského práporu bohaté skúsenosti. Nielen odborné, ale aj jazykové. Aj nadporučík Oto Kelemen, ktorý pôsobil v štábe UNDOF. Rodák z Hucína pri Revúcej po maturite na revúckom gymnáziu vyštudoval Fakultu špeciálneho inžinierstva v Žiline a potom pôsobil v logistických funkciách v bardejovskom útvaru. Po odchode z Bardejova by mal pracovať v košickom pracovisku správy vojenskej dopravy. Mal by tam mať na starosti zahraničné presuny.

„Som celkom spokojný. Budem robiť to, čo je mi blízke. Nielen z odbornej stránky. Využijem aj svoje jazykové znalosti,“ dnes už celkom spokojne hovorí nadporučík Kelemen. Aj keď určita nostalgia za prieskumným práporom zostane.

V misii bol s ním aj čatár Pavol Tej. Rodák z Bardejova privoňal prieskumníckemu chlebičku už počas základnej vojenskej služby vo vtedajšom vajnorskom prieskumnom prápore a neskôr v Štúrove. V súčasnosti je v poddôstojníckej akadémii na kurze E-6. V ďalšom období by mal pracovať v martinskom prápore okamžitej reakcie. Veliteľ výsadkovo-prieskumnej roty nadporučík Róbert Rohun zasa zúročí svoje skúsenosti v michalovskej rote ISTAR. Takýchto príkladov, že profesionálni vojaci aj na novom pracovisku v tej či onej miere využijú skúsenosti z bardejovského prieskumného práporu, je dosť. Nie vždy sa ale podarí uspokojiť všetkých.

„Je určitá ponuka voľných miest. Ľudia si aj sami hľadajú nové pracovné zaradenie. Nie vždy je to ľahké. Rôznymi reorganizáciami prešli mnohé útvary a zariadenia ozbrojených síl. Dosť zložitá je nájsť si nové pracovné zaradenie hlavne pre dôstojníkov a príporčíkov, ale aj pre poddôstojníkov vo vyšších hodnostiach. Máme síce záujem, aby sme neprišli o žiadneho odborníka, ale nemusi sa to zakaždým

podariť. Je určitý rozpor medzi želaniami profesionálov a možnosťami ozbrojených síl,“ hovorí veliteľ práporu podplukovník Marián Demčák.

Nie je žiadnym tajomstvom, že v poslednom období v rámci profesionalizácie útvaru do neho prišlo nemalo ľudí z Bardejova a jeho okolia. Boli rôznym spôsobom naviazaní na región. Dnes musia riešiť situáciu, že najbližší možný vojenský útvar je v Prešove a tam je voľných miest ako šafranu...

Prechod na Považie

Kapitán Dušan Cisár, rodák zo Strážskeho, sa po maturite v opavskom vojenskom gymnáziu rozhodol pre štúdium prieskumného smeru na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove. Koncom roka 1992 sa rozdeľovala federálna armáda, preto od nasledujúceho školského roka pokračoval v štúdiu vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. V roku 1995 ukončil bakalárske štúdium a nastúpil k vajnorskému prieskumnému práporu. Pôsobil ako veliteľ roty hlbkového prieskumu a dvakrát sa úspešne zúčastnil so svojimi kolegami aj na medzinárodnej súťaži prieskumných hliadok v Rakúsku. Medzitým si diaľkovo ukončil v Liptovskom Mikuláši vysokoškolské vzdelanie prieskumného smeru. V apríli 2000 prešiel k prešovskému prieskumnému práporu. Na jeseň toho istého roku za-

žil jeho sťahovanie do novej posádky Bardejov.

V novom pôsobisku útvaru sa v mnohých smeroch muselo začínať doslova na zelenej lúke. Postupne sa

vytvárali potrebné materiálne i technické predpoklady pre plnohodnotný život prieskumného práporu. Začiatky boli poznačené aj tým, že mnoho skúsených prieskumníkov nechcelo

z rôznych dôvodov odísť z Prešova do Bardejova. Kapitán Cisár velil výsadko-vo-prieskumnej rote práve v období, keď sa profesionalizovala. Prichádzali záujemcovia z Bardejova i širšieho okolia, ktorých prilákala možnosť stať sa prieskumníkom – výsadkárom. Časom sa z nich podarilo vytvoriť dobrý, z odbornej stránky vysoko cenený profesionálny kolektív. Veľkým plusom bolo, keď niektorí z vojakov mali za sebou základnú vojenskú službu v niektorom z prieskumných útvarov. Kapitán Cisár podobne ako mnohí príslušníci útvaru bol v mierovej misii na Golanských výšinách, potom pracoval ako starší dôstojník skupiny S-2. Od polovice marca pôsobí ako starší dôstojník oddelenia plánovania Odboru pre obranné plánovanie velenia pozemných síl v Trenčíne.

„Vedel som, že sa blíži koniec útvaru, ktorý som pomáhal sťahovať z Prešova a že sa treba obzrieť po nejakej novej práci. Ani sám som nečakal, že tá zmena nastane tak skoro. Trochu mi bude smutno za prácou v útvaru, výcvikom i zoskokmi. Veď keď som si vyberal po maturite študijný smer, rozhodol som sa pre prieskum aj preto, lebo je to zaujímavá práca. Navyše ma lákala možnosť absolvovať zoskoky. Doteraz ich mám vyše 110 z rôznych výšok, typov leteckej techniky i v rozličných terénnych a poveternostných podmienkach,“ zdôveril sa s nostalgiou v hlase 31-ročný kapitán Cisár.

Do Trenčína sa z Bardejova nestáhoval sám. Pracovné miesto zmenila aj jeho manželka rotmajsterka Vierošlava Cisárová. V oblasti personalistiky pracovala v prieskumnom prápore a v tejto pozícii je teraz na veliteľstve pozemných síl. Manželka je rodáčka z Michaloviec. Manželia z Východu sa rozhodli zakotviť

na Považí. V Trenčíne si kúpili na hypotéku byt. Žijú v ňom spoločne so svojím synom a postupne si ho zariaďujú. Sú spokojní. S mestom, prácou i bytom. Aj keď ich spočiatku trochu zasakčila jeho cena. Podľa slov kapitána Dušana Cisára by na východe za tú cenu bez problémov kúpili dva byty...

Koniec práporu

Okrem rodiny kapitána Cisára smerovali do Trenčína aj kroky ďalších príslušníkov prieskumného práporu. Útvaru, ktorý si za pomerne krátky čas svojho pôsobenia v centre horného Šariša – Bardejove – získal uznanie a dobré meno vo vojenskej verejnosti. Nielen u nás na Slovensku. Veď od roku 2001 sa jeho príslušníci podieľali na zabezpečení mierovej misie OSN UNDOF na Golanských výšinách. Pôsobili v jednom prápore spoločne s rakúskymi vojakmi. Rakúšania prácu slovenských vojakov vysoko hodnotili. Naposledy tak urobil pri Dni rakúskej armády vo Viedni bývalý veliteľ práporu UNDOF podplukovník Klaus Amon.

Bardejovčanom sa podaril v minulom roku husársky kúsok, keď pri súťaži prieskumných hliadok Antropoid v okolí Žiliny získali pohár. Porazili nielen súťažiacich zo zahraničia, ale čo ich obzvlášť potešilo aj svojich odvekých rivalov zo žilinského pluku Jozefa Gabčíka.

V septembri sa tak uzavrie úspešná, aj keď časovo nie veľmi dlhá kapitola prieskumného práporu v Bardejove. Nie ale celkom. Jeho meno budú naďalej šíriť bývalí príslušníci v mnohých útvaroch a zariadeniach našich ozbrojených síl.

Jozef ŽIAK

Foto: **Michal BURZA**

Jedny z posledných

V druhej polovici apríla mali príslušníci bardejovského prieskumného práporu jednu z posledných možností na zoskoky z padáka. Nad Nízkyimi Beskydami sa síce prevažovali čierne mraky, ale napokon sa počasie umúdrilo. Vojaci skákali neďaleko mesta z výšky 600 metrov. Pre riadiaceho skákania nadrotmajstra Rastislava Ráca, ktorý má na svojom konte vyše 150 vojenských zoskokov to bola vec dlhoročnej rutiny. Vo vrtulníku dával ešte posledné rady vojakovi Petrovi Dankovi. Pre neho to bola premiéra. Len začiatkom decembra minulého roku sa stal profesionálom a teraz, po dôkladnej príprave, absolvuje prvý zoskok. „Som dobre pripravený, aj keď skutočný zoskok je predsa len niečo iného ako príprava. Cítim určité napätie,“ priznal vojak Danko. Po zoskoku neskrýval spokojnosť. Zatiaľ ale nevie, či v nasledujúcich mesiacoch pribudnú na jeho konte aj ďalšie zoskoky. Všetko bude závisieť od toho, k akému útvaru sa napokon dostane.

Vyhasli životy pilotov

Na východnom Slovensku pri letisku Ražňany južne od Sabinova došlo 10. mája 2005 o 21:30 k havárii vrtuľníka MI-24D.

Pri katastrofe zahynuli všetci traja členovia posádky.

Prvý pilot 39-ročný major Imrich Gonda, 2. pilot 37-ročný major Vladimír Rišian a 24-ročný palubný technik rotmajster Mikuláš Ragáň boli príslušníkmi Leteckej základne generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove. Nešťastie sa stalo pri cvičnom lete podľa prístrojov v zakrytej kabíne. Tento výcvik slúži na posilnenie návykov pilota počas letu v oblakoch alebo v noci.

„Príčinu nehody môžeme určiť až po analýze letových údajov z čiernej skrinky,“ uviedol veliteľ Vzdušných síl OS SR generálmajor Jozef Dunaj. S prácou okamžite

začala komisia pod velením brigádneho generála Jaroslava Výveka. Ten priamo na mieste tragédie informoval o prvotných zisteniach náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka (snímka na str. 7 dolu), ktorý ihneď po udalosti prerušil účasť na zasadnutí Vojenskej rady NATO v Bruseli a vrátil sa na Slovensko. „Všetci patrili medzi najkúsenejší lietajúci personál. Boli to členovia tímu, ktorí budú jednoznačne chýbať ako z profesionálnej, tak predovšetkým z ľudskej stránky,“ povedal veliteľ LZ Prešov plukovník Ing. Miroslav Kelemen, PhD.

mjr. Ing. Imrich GONDA

vedúci starší dôstojník - špecialista operačného oddelenia leteckého krídla LZ, pilot 2. triedy.

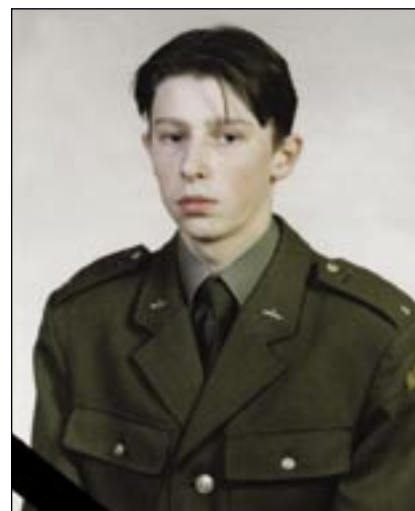
Imrich Gonda sa narodil 8. januára 1966 v Detve. Vyštudoval Vojenskú strednú odbornú školu leteckú VLU v Prešove a do služobného pomeru bol prijatý v júli 1984. V rokoch 1984 až 1988 absolvoval Vysokú vojenskú leteckú školu Košice, študijný odbor – pilot. Počas profesionálnej kariéry zastával rôzne letové funkcie. Bol pilotom vrtuľníka, starším pilotom vrtuľníka, letovodom roja, kapitánom vrtuľníka, letovodom vrtuľníkovej letky, letovodom vrtuľníkového a leteckého krídla, letovodom operačného oddelenia leteckého krídla, inšpektorom bezpečnosti letu a vedúcim starším dôstojníkom – špecialistom operačného oddelenia leteckého krídla. Bol ženatý a s manželkou Vierou vychovával dve deti.

mjr. Ing. Vladimír RIŠIAN

inšpektor bezpečnosti letu – pilot bezpečnosti letov veliteľstva Leteckej základne, pilot 3. triedy.

Vladimír Rišian sa narodil 4. mája 1968 v Chebe (ČR). V rokoch 1986 až 1991 absolvoval študijný odbor – pilot vo Vysoké vojenskej leteckej škole Košice. Dosiahnuté vzdelanie uplatňoval počas aktívnej služby vo funkciách pilota vrtuľníka, staršieho pilota vrtuľníka, kapitána vrtuľníka, veliteľa roja, letovoda operačného oddelenia leteckého krídla, vedúceho staršieho dôstojníka – špecialistu operačného oddelenia leteckého krídla a inšpektora bezpečnosti letu. Major Vladimír Rišian bol ženatý a s manželkou Denisou mali tri deti.

rtm. Mikuláš RAGÁŇ

palubný technik 1. technického roja 1. technickej letky, technik letectva 3. triedy.

Mikuláš Ragáň sa narodil 13. februára 1981 v Kráľovskom Chlmcí. V rokoch 1995 až 1996 bol študentom Vojenského gymnázia v Banskej Bystrici a od 1996 do 1999 bol žiakom Vojenskej strednej odbornej školy leteckej v Košiciach. Vo svojej profesionálnej kariére zastával funkcie technika špecialistu skupiny ošetrovania rádiového vybavenia a rádiotechnického vybavenia, technika špecialistu skupiny technického zabezpečenia technickej letky a palubného technika. Rotmajster Mikuláš Ragáň bol slobodný.

Tragédia v minútach

- 21:00** Štart vrtuľníka Mi – 24D z letiska Prešov bez nedostatkov. Kurz Sabinov.
- 21:11** Pilot stroja žiada o povolenie začať plnenie cvičnej letovej úlohy.
- 21:21** Radarový riadiaci lietania zaregistroval stratu radarového kontaktu s vrtuľníkom, ktorý nereagoval ani na nadviazanie rádiového spojenia. Počas letu osádka nehlásila riešenie havarijného stavu ani zvláštneho prípadu za letu.
- 21:24** Posádka vrtuľníka nereagovala na opätovný pokus spojenia s orgánmi riadenia. Neúspešne sa pokúšala nadviazať spojenie aj druhá posádka vrtuľníka Mi-24, ktorá v tom čase plnila úlohu v letiskovom priestore Prešov.
- 21:25** Stály vedúci riadenia lietania vyhlasuje signál ZÁCHRANA.
- 22:50** Aktivovaná pozemná pátracia záchranná služba (PPZS) Leteckej základne Prešov zasahuje na mieste nehody spolu s jednotkou hasičského záchranného zboru, zdravotníckou službou a políciou.

Mi - 24D

Havárie vrtuľníkov OS SR

24. 12. 2002 – Bosna. Následkom zlého počasia a nízkeho letu havaroval vrtuľník Mi – 17 plniaci úlohy mierovej misie SFOR. Ťažké zranenia utrpeli dvaja piloti, tretí bol zranený ľahko.

9. 10. 2003 – Pušovce pri Prešove. Do lesného porastu spadol vrtuľník Mi – 17, ktorý vykonával cvičný let. Zahynuli všetci štyria členovia posádky.

Telegram rodinám

„Vo chvíli, akou je strata najbližšieho človeka, sa len ťažko hľadajú slová, ktoré by dokázali vyjadriť smútok a pocity hlbokoj spoluúčasti. Spomienky však zostanú natrvalo zapísané v našich srdciach,“ píše sa v sústrastných telegramoch, ktoré pozostalým poslali minister obrany Juraj Liška a náčelník generálneho štábu Ľubomír Bulík.

Veliteľ M. Kelemen:

„Všetci sme rovnako túžili lietať“

Na Leteckú základňu generálplukovníka Jána Ambruša v Prešove sa prišlo v sobotu 14. mája rozlúčiť s obetami havárie vojenského vrtuľníka mjr. Ing. Imrichom Gondom, mjr. Ing. Vladimírom Rišianom a rtm. Mikulášom Ragánom niekoľko sto ľudí. Za príslušníkov Leteckej základne v Prešove sa s vojakmi rozlúčil ich veliteľ Miroslav Kelemen. „Všetci sme rovnako túžili lietať a tento sen sme si splnili. Vzdušný priestor nás za to odmeňuje i trestá. Večer 10. mája si vybral krutú daň z radov príslušníkov našej leteckej základne. V zápisníku letov ostal opäť nedopísaný list,“ spomenul v smútočnom príhovore M. Kelemen. Poslednú poctu prišli vzdať tragicky zosnulým profesionálnym vojakom aj minister obrany Juraj Liška, náčelník generálneho štábu Ľubomír Bulík a veliteľ vzdušných síl Jozef Dunaj.

Súčasťou pietnej rozlúčky so všetkými vojenskými poctami bol cirkevný obrad, ktorý viedol ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek. Letci dali svojím priateľom posledné zbom prostredníctvom preletu vojenských stíhačiek.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík informoval po pohrebe v Prešove, že vyšetrowanie havárie vrtuľníka pokračuje podľa prijatých štandardov, noriem a metodík. Čierna skrinka, zvukové záznamy a trosky z havarovaného vrtuľníka sa vyhodnocujú. „Verejnosť bude včas, bez nejakých zakrývaní informovaná o príčine havárie,“ vyjadril sa Bulík.

Pripravili: **Vladislav VAVRINEC (text), Michal BURZA a Miroslav GYŮRÖSI (foto)**

Friends of Dukla Pass

Deň pred štartom Štafety víťazstva a vďaka sme z 30-metrovej výšky Duklianskej rozhľadne mali priestor bojov Karpatsko-duklianskej operácie ako na dlani. Všetky kóty a kopce, o ktoré sa urputne bojovalo celé týždne a majiteľa menili neraz aj viac-krát za deň, presvietilo tentoraz hrejivé májové slnko. Ako nevinne, priam romanticky pôsobili...

Turisti zo zahraničia sa nadchýnajú týmto obrazom, – zdôveril sa tunajší sprievodca Ján Friček. – Vlni ich prišlo vyše desaťtisíc z 32 krajín a najmä Škandinávci sa nadchýnajú našimi lesmi. Na takom relatívne malom priestore ihličnaté, listnaté a miešané lesy vedľa seba u nich vraj nevidno.“

Záujem turistov zrkadlilo aj parkovisko pred rozhľadňou. Za krátky čas prišli tri poľské autá a zoznámili sme sa ešte s dvoma Američanmi. Predstavil nám ich Dr. Jozef Rodák, ktorý šéfuje Duklianske- mu vojenskému múzeu. Upútali nás nielen krstné mená Vladimír a Jan, ale aj logo na tričku prvého z nich. Nad i pod amatérsky zobrazeným tankom bol text: Friends of Dukla Pass. Vladimír Baumgarten nám

objasnil prekvapenie: „Je to rovnomen- ný názov našej nadácie. Môj dedo pochádzal od Prešova. S Československými légiami prešiel po prvej svetovej vojne cez Sibír až do Vladivostoku a potom sa rozhodol pre nový domov – Pittsburgh. Mama, pôvo- dom takisto z východného Slovenska, stále mi pripomínala, že treba poznať ko- rene nášho rodu a podporiť kraj predkov. V závete odkázala na tento účel všetky úspory. A keďže som historik a zaujímam sa najmä o vojnové udalosti, voľba padla v súlade s matkiným želaním na Duklu.“

Vladimír už použil prvé doláre – za ne natreli ruský tank v Údolí smrti, kde sa odohrala jedna z najväčších tankových bitiek v strednej Európe. Nadácia: Priate- lia Duklianskeho priesmyku má širší zá-

ber. Najprv pritiahnuť pozornosť čo naj- viac krajanov, ale aj ďalších sympatizantov z USA a podložiť ambiciózne zá- mery kôpkou dolárov. Lebo šéfovia nadácie po májovej návšteve prisľúbili pomoc aj To- kajiku a poľskej Zydranowej. „Mienime prispieť aj k zachovaniu tunajších kultúr- nych pamiatok,“ zaslúžil nás do plánov spoločník Jan Shekitka.

...V tom pamätnom roku 1944 bola je- seň v okolí Dukly daždivá, blativá, hmlis- tá, zima mimoriadne mrazivá a – krutá. Oslobodzovacie boje vyradili z boja vyše

80 000 sovietskych vojakov, 55 000 ne- meckých a vyše 6000 našich (padlí a ťažko zranení). Časť z nich odpočíva pri Duklianskom pamätníku, kde sa im 4. mája za výdatného dažďa poklonil a na ich počesť odštartoval Štafetu víťazstva a vďaka náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík, a časť ich druhov v zbrani po celom Slovensku, ktorým štafeta putovala, kým dobehla po štyroch dňoch do Bratislavy.

Michal KRIŠKO

Štafeta víťazstva a vďaka (4. - 8. mája 2005)

Ministerstvo obrany SR prispelo k oslavám 60. výročia oslobodenia od fašizmu okrem iného aj Štafetou víťazstva a vďaka na trase Dukla – Svidník – L. Mikuláš – Nová Baňa – Neverice – Bratislava. Vojaci so štafetovými kolíkmi v sprievode historických aj súčasných bojových vozidiel vyštartovali z Dukly 4. mája a v etapových mestách pre- vzali 17 štafiet z jednotlivých regiónov, ktoré stuhami prepojiť 240 miest a obcí Slo- venskej republiky. Symbolizovali tak vďaka občanov vojakom a civilistom padlým v oslobodzovacích bojoch na území SR. Ozbrojené sily prezentovali počas stretnutí s občanmi a mládežou v jednotlivých etapových centrách priťažlivou formou pôsobe- nie našich vojakov v zahraničných mierových misiách a mladým priblížili možnosť uplatnenia sa vo vojenskej profesionálnej službe. V bratislavskom cieľi 8. mája minister obrany Juraj Liška prevzal všetky štafetové kolíky a náčelník GŠ generálporučík Ľubomír Bulík odovzdal štátne vlajky víťazných mocností a štátov, ktoré prispeli k víťazstvu nad fašizmom, vojenským pridelcom jednotlivých krajín v SR.

Víťazi vojny

„Keď sme cez vojnu oslobodzovali Slovensko, zo všetkého najviac ma prekvapilo ústretové prijatie miestnych obyvateľov v štáte, ktorý bol vlastne vtedy ešte stále oficiálnym spojencom hitlerovcov,“ povedal nám 8. mája v klube MO SR generálporučík Constantin Didulescu. Cez vojnu bojoval ako podporučík a veliteľ pešej rotы o Zvolen, Banskú Bystricu, Topoľčany aj Piešťany. Bol dvakrát zranený. Počas osláv 60. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom sa aj on na ministerstve obrany zúčastnil odovzdávania pamätných medailí ministra. Juraj Liška takto ocenil pri príležitosti 60. výročia okrem pol stovky našich veteránov aj 25 bojovníkov z Čiech, Poľska, Anglicka, Poľska a Rumunska.

Je našou morálnou povinnosťou obhajovať myšlienky a ciele, za ktoré ste bojovali a za ktoré mnohí z vašich priateľov položili životy,“ uviedol Juraj Liška po tom, čo sa niekoľkými vetami poďakoval slovenským účastníkom, ktorí na všetkých frontoch bojovali proti fašizmu, ako aj tým, ktorí sa podieľali na oslobodení nášho územia.

„Mňa zranili pri Banskej Bystrici, bol to však len priestrel nohy, takže ani nie po mesiaci som dobehol našich, aby som s nimi pochodoval v slávnostnom defilé Prahou,“ spomenul plukovník Ilja Grigorjevič Lebedev z Ruska, ktorý cez vojnu velil guľometnej roty. Po bojoch o Duklu či Liptovský Mikuláš došla do Prahy s 1. československým armádnym zborom aj Marie Hutníková, kapitánka vo výslužbe, ktorá žije v Třebíči. Od roku 1943 bojovala ako zdravotníčka a spojárka. Po roku 1939 ju však ako obyvateľku Podkar-

patskej Rusi, ktorá pred vojnou patrila Československu, internovali na tri roky v stalinistickom lágri v Karagande, a tak ju zachránil až vznik československých vojenských jednotiek na území bývalého ZSSR.

Na stretnutí s ministrom obrany Jurajom Liškom bol prítomný aj generálmajor Ivan Schwarz, rodák z Bratislavy, ktorý vyrastal v Bytči a od roku 1946 trvale žije v Londýne. V bitke o Britániu už ako 16-ročný lietal s bombardovacím letectvom a do konca vojny nalietal 1200 hodín v bojových zónach. Bolo úžasné vidieť, s akým oduševnením po príchode ministra spieval spolu s posádkovou hudbou slovenskú hymnu. Napriek tomu po príchode do vlasti sa radšej vrátil na britské ostrovy, pretože v novej armáde bojovníci zo Západného frontu čoraz zreteľnejšie prichádzali o dôveru. Po šesťdesiatich rokoch prišlo však aj ocenenie. Po skončení slávnosti na ministerstve mu

prezident SR Ivan Gašparovič udelil v Prezidentskom paláci na návrh vlády štátne vyznamenanie Rad Bieleho dvojkríža III. triedy. A ešte jeden Schwarz – tentoraz Karol a tiež generálmajor. „Keď som sa v roku 1943 dostal ako mladý poručík a veliteľ rotы do priestoru mesta Melitopol na Ukrajine, po kontakte s tamojšími partizánmi som zanedlho s celou rotou prešiel na druhú stranu – bojovať proti fašizmu,“ povedal nám pamätník. V rámci 2. československej paradesantnej brigády bol veliteľom parashutistickej rotы, prešiel Duklou, vysadili ho do bojov SNP a koniec vojny oslávil opäť s 1. československým armádnym zborom na Morave. Po roku 1948 ho však z armády

vyhodili. „Ako absolvent obchodnej akadémie som si našiel prácu účtovníka a ekonóma. Máme dve dcéry a päť vnúčat a som rád, že som tu,“ s úsmevom dodal muž, ktorý bol po roku 1989 dve volebné obdobia predsedom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Možno dodať, že po slávnosti na Slavíne na následnej recepcii v hoteli Carlton sa veterán z Východného frontu generálmajor Karol Schwarz takmer celý čas bavil so svojim priateľom generálmajorom Ivanom Schwarzom, bojovníkom z frontu Západného. Aj s ministrom obrany Jurajom Liškom sa odfotoграфovali spoločne. Karol je v civilu, Ivan v uniforme.

A ešte niečo. Po skončení slávnostnej recepcie sa pod organizačným vedením Komunikačného odboru MO SR uskutočnila v hoteli Carlton konferencia Koniec 2. svetovej vojny po šesťdesiatich rokoch. Zámer ponúknuť do diskusie viaceré typovo odlišných názorov a ústretovo tak hľadať pravdu bol zrejmy už z výberu prednášajúcich. Škoda len, že predstavitelia strany, ktorá sa volá rovnako, ako tá, čo tu po vojne vládla 40 rokov, nemali o takýto konštruktívny prístup záujem a po rušení niektorých príspevkov napokon zo sály demonštratívne odišli. „Aj ja mám iný názor, ako predniesli niektorí rečníci, ale vypočul som si ich. Volá sa to pluralita názorov, a tá je súčasťou demokracie, za ktorú sme bojovali,“ povedal nám generálmajor Karol Schwarz, hrdina z 2. svetovej vojny.

Pavol VITKO

Foto na dvojstrane: Michal BURZA

Štátna služba profesionálov

Rok 2005 je pre profesionálov, vykonávajúcich náročnú službu pri obrane záujmov Slovenskej republiky, významný z viacerých hľadísk. Súbežne s výročím členstva vstupu SR do euroatlantických štruktúr, hodnotením úloh v obrannej politike, ktoré vyplývajú z tohto členstva pri zabezpečovaní kolektívnej obrany, sa kladie veľký dôraz na profesionalizáciu ozbrojených síl SR.

Pre nové podmienky systému služobného pomeru bolo okrem iného rozhodnuté navrhnuť a implementovať novú právnu úpravu pre oblasť personalistiky, odmeňovania a požiadaviek na odbornosť a kvalitu ľudských zdrojov. Znamená to vypracovať životný cyklus profesionálnych vojakov tak, aby zmeny boli pridanou hodnotou systému ako takého. Pre profesionálnych vojakov vznikne náročné prostredie budované na zásadách konkurencie a súťaživosti. Túto objektívnu realitu, ako i postup v kariére pri povyšovaní a tiež vo funkčnom postupe prinesie po schválení nový všeobecne záväzný právny predpis aplikovaný vyhláškou, výnosmi, rozkazom hlavného veliteľa ozbrojených síl SR, rozkazmi ministra obrany SR a tiež rozkazmi vedúcich služobných úradov.

Ako sa tento kolektívny projekt podaril, to zhodnotíme po určitom období. Teraz sa pokúsime priblížiť, čo návrh zákona obsahuje. Ak by sme mali možnosť položiť otázky k obsahu návrhu zákona, pravdepodobne zistíme, že pre mnohých budú nasledujúce informácie už známe. Ak však zverejnené prináša novinky, nastáva tá správna chvíľa pre oslovenie.

Progresívna motivácia

Návrh zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“) bude po nadobudnutí účinnosti všeobecne záväzný právny predpis stanovujúci dotknutým právne vzťahy pri výkone práv a povinností. Inak povedané – upraví legislatívne prostredie tak, že umožní profesionalizáciu ozbrojených síl Slovenskej republiky. Proces profesionalizácie potrebuje vhodné legislatívne prostredie, najmä také, ktorého vhodnosť a využitie bude prínosom pri aplikácii a rozvoji právnych vzťahov, vznikajúcich pri výkone štátnej služby. Tiež možno predpokladať, že

obsah takých právnych vzťahov bude naplňať služobný pomer. Právom chránené záujmy budú vznikať medzi štátom na jednej a profesionálnym vojakom na druhej strane.

Autori návrhu zákona mali pri tvorbe a precizovaní jednotlivých ustanovení sťaženú úlohu tým, že návrh vznikol v prostredí s významným vplyvom vojenského personálu, ktorý úpravu pracovnoprávných vzťahov (tzv. personálne právo) vnímal ako predmet záujmu až po vyriešení ustanovení, ktoré upravujú finančné ohodnotenie a súvisiace náležitosti. Uvedomujeme si, že taká informácia bez vysvetlenia môže mať opačný význam. Treba uviesť, že návrhom zákona nastavené zmeny v odmeňovaní a v počte príplatkov sú tie pravé, progresívne. Tieto zmeny sú priekopníkmi pri vytváraní motivačných prvkov pre postup najlepších v kariére. V takom postupe, nastavenom personálnym manažmentom, neakceptovať doplnenie a udržiavanie jazykovej zdatnosti, prípadne neakceptovať vojenské odborné vzdelávanie na vyššiu hodnotu či na zastávanú funkciu, môže znamenať tzv. nepotrebnosť, neúspech v konkurenčnom, prípadne mimoriadnom konkurenčnom výbere a v najlepšom prípade zaradenie do programu udržiavania. Pri nesplnení požiadaviek treba očakávať ukončenie kontraktu. Tu vlastne návrh zákona dáva jasnú odpoveď, aký vojenský personál bude pre OS SR potrebný.

Práve vecný a legislatívny prístup pomôhol vytvoriť prostredie pre zabezpečenie plnenia úloh, ktoré sú a budú stanovené pre rezort ministerstva obrany z osobitných zákonov. Za významné treba spomenúť otvorenie sa verejnosti smerom k akceptovaniu kontroly verejnosťou. Toto je zabezpečené tým, že návrh zákona, podobne ako zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vo svojich ustanoveniach transparentne upravuje zásadu rovnakého zaobchádzania, podmienky na prijatie do štátnej služby, podmienky výberového ko-

nanie, podmienky kariérového postupu a pod. Svojimi ustanoveniami nezasahuje ani neobmedzuje kompetencie iných ústavných a štátnych orgánov. Kompetencie, ktoré vymedzuje, súvisia výlučne s právnymi vzťahmi, ktoré vyplývajú zo štátnej služby vykonávanej podľa návrhu zákona.

Kvalita a odbornosť

Z vecného hľadiska sa návrh zákona delí na 4 články, 5 častí a 19 hláv. Túto štruktúru dopĺňa 216 ustanovení. Úprava vzťahov prevažne kogentnými ustanoveniami (nemôžnosť odchýliť sa), v menšej miere dispozitívnymi ustanoveniami (voľnosť úpravy právneho pomeru), a tiež stanovenie inštitútov prevažne obligatórneho významu (povinný, záväzný, nutný), v menšej miere fakultatívneho významu (možný, nezáväzný, nepovinný) znamená, že po nadobudnutí účinnosti zákona dodržiavanie a uplatňovanie ním stanovených pravidiel si vyžiada kvalitnú orientáciu doplnenú pozornosťou a trpezlivosťou.

Aplikácia predpisu v prijímaných rozhodnutiach vedúcimi služobných úradov, ale tiež veliteľom – profesionálnym vojakom, teda oprávnenými vydávať vojenské rozkazy na vykonávanie štátnej služby, stavia do popredia nároky na kvalitu a odbornosť adekvátne postaveniu byť nositeľom takých oprávnení.

Naplnenie takých rozhodnutí bude tiež obsahom právnych vzťahov v prípravnej štátnej službe a prípravy na výkon dočasnej štátnej služby. Z hľadiska naplňania práv a povinností v rámci štátnej služby (služobného pomeru) ďalším druhom založeného pracovnoprávného vzťahu bude dočasná štátna služba. Jej trvanie bude mať pre profesionálneho vojaka zásadný význam v tom, že jej vznik a zánik v prvom rade ovplyvní napr. potreba ozbrojených síl, rovnosť rozvoja vojenského personálu bez diskriminácie, dosiahnutie úspešnosti v kon-

kurenčnom prostredí a plnenie odborných požiadaviek na hodnotu a na zastávanú funkciu. Až následne budú aplikované inštitúty trvania štátnej služby po dobu výsluhy v hodnosti, počas zaradenia do programu udržiavania, do maximálnej doby služby, do dosiahnutia 55 rokov veku, prípadne na dohodnutý čas. To znamená, že rozvoj profesionálneho vojaka bude významnejší, ako plynutie dôb pri aplikácii uvedených inštitútov. Toto tvrdenie podporuje aj reforma ozbrojených síl Slovenskej republiky, kde redukcia vojenského personálu postihuje profesionálov vo vyšších hodnostiach. Tým viac postupne dochádza k uvedomeniu si potrebnosti a tiež k zhodnoteniu síl a možností pre naplnenie požiadaviek odborného a profesionálneho rozvoja, teda kariérového postupu.

Stanovené podmienky na vymenovanie alebo povýšenie do vyššej hodnosti, ako i podmienky ustanovenia do vyššej funkcie budú garantom transparentnej a dostupnej orientácie v kariére.

V budúcnosti aplikácia inštitútov ako napr. konkurenčného výberu, dočasného vyčlenenia, zaradenie do zálohy pre prechodné nezaradených profesionálnych vojakov ovplyvní aplikáciu obligatórnych a fakultatívnych dôvodov skončenia prípravnej a dočasnej štátnej služby.

JUDr. Pavel ZAJAC,
generálny riaditeľ Sekcie
ľudských zdrojov MO SR
Foto: Michal BURZA

Autor vyjadruje poďakovanie kolektívu profesionálnych vojakov GŠ OS SR, kolektívu odborných útvarov a sekcií MO SR za ich odvedenú prácu. Prispeli k tvorivému prostrediu a pretaveniu myšlienok do podoby hmotného návrhu významného právneho predpisu pre štátnu službu profesionálnych vojakov.

Audit a spravovanie financií

Výsledky auditu Ministerstva obrany SR sa dotknú všetkých jeho súčastí. O tom, aký bude mať audit vplyv na spravovanie financií a ekonomické riadenie, sme sa rozprávali s Ing. Jarmilou Mikušovou, riaditeľkou Úradu správy rozpočtovej kapitoly MO SR.

Pani riaditeľka, budú mať výsledky auditu MO SR zásadný vplyv aj na spravovanie financií vyčlenených pre náš rezort zo štátneho rozpočtu?

Výsledky auditu zásadným spôsobom ovplyvnia proces nakladania s prostriedkami štátneho rozpočtu, s ktorými naša rozpočtová kapitola hospodári.

Navrhovaný systém auditori koncipovali tak, aby pozitívne prvky programového rozpočtovania aplikované v súčasnosti boli doplnené o nové dimenzie.

Konkrétne, jedným z hlavných doporučení auditorov je zavedenie ekonomického spôsobu riadenia rezortu, z toho vyplývajúcej centralizácie ekonomických procesov, zavedenie rezortného trhu výkonov a služieb obslužných činností a zabezpečenie potrebných informácií, zameraných na riadenie nákladov a výdavkov rezortu ako celku, podľa jednotlivých procesov, ekonomických činností, vrátane segmentácie tokov nákladov a výdavkov. Hlavným cieľom je zvýšiť

efektívnosť, účelnosť a hospodárnosť pri vynakladaní verejných prostriedkov a súčasne znížiť rozsah zdrojov, vynakladaných na neefektívne aktivity.

Aké zmeny pravidiel hospodárenia by ste dali do pozornosti?

Auditori navrhli nasledovné princípy ekonomického riadenia:

- Všetky vzťahy a s nimi súvisiace výdavky, ktoré možno riešiť formou interných dodávateľsko-odberateľských vzťahov budú takto vyriešené
- Každý manažér s delegovanými právomocami v oblasti plánovania a čerpania výdavkov bude rozhodovať o čerpaní všetkých výdavkov, ktoré súvisia s ním riadeným organizačným útvarom
- Systém ekonomických pravidiel bude podporovaný systémom odmeňovania, ktorý bude motivovať manažérov k ekonomickému správaniu sa.

Našou úlohou je ich rozpracovanie do konkrétnych ekonomických pravidiel. Uve-

diem príklady. Realizácia druhého princípu ekonomického riadenia si vyžaduje zmenu platnej programovej štruktúry. Súčasný stav, teda matica siedmich hlavných programov a piatich programov manažmentu zdrojov, nevyhovuje požiadavke na zjednodušenie a urýchlenie finančných tokov, určenie jednoznačných kompetencií a zodpovedností manažérov. Orientácia v nej je neprehľadná a realizácia je časovo aj administratívne náročná. Spolu s kolegami zo Sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov sme pripravili novú optimalizovanú programovú štruktúru. Uvažujeme v nej len s tromi hlavnými programami, s dôrazom na projektové riadenie a priamočiarými, jednoznačne definovanými kompetenciami a zodpovednosťami programových manažérov aj manažérov projektov.

Požiadavkám nových ekonomických pravidiel bude okrem iného potrebné prispôsobiť ekonomický informačný sys-

tém tak, aby bol schopný poskytovať manažerom na všetkých úrovniach informácie, nevyhnutné pre rozhodovanie a využívanie nástrojov kontrolingového riadenia nákladov a výdavkov.

Ako dlho potrvá formulácia nových ekonomických pravidiel, ich definovanie v príslušných rezortných predpisoch?

Zavedenie nového ekonomického systému riadenia a jednoznačných ekonomických pravidiel v takom zložitom mechanizme, akým je náš rezort, nie je jednoduchá záležitosť. V súčasnosti analyzujeme pripravenosť rezortu na ich postupné zavedenie a zaoberáme sa zostavením harmonogramu nevyhnutných krokov, ktoré treba urobiť, aby sa ekonomické pravidlá mohli postupne uvádzať do života od 1. januára 2006.

Samozrejme tak, ako budú formulované jednotlivé ekonomické pravidlá, súčasne sa premietnu do rezortných predpisov.

Mimoriadnu pozornosť budeme venovať systematickej odbornej príprave zamestnancov, pretože od ich pripravenosti závisí úspešnosť zavádzaného systému.

No a na záver – mení audit aj organizačnú štruktúru, ktoré zabezpečujú správu rozpočtovej kapitoly rezortu?

Novému spôsobu ekonomického riadenia rezortu treba prispôsobiť aj existujúce organizačné štruktúry. Dnešný Úrad správy rozpočtovej kapitoly spolu s Hlavným finančným úradom budú podľa auditorského návrhu pretransformované na organizačný prvok s takou štruktúrou a postavením, aby mohol zodpovedať za vytvorenie, uplatňovanie a monitorovanie spomínaných princípov ekonomického riadenia v celom rezorte.

Psychologické operácie

Informačné a psychologické operácie na prahu 21. storočia – taký bol názov seminára, ktorý inicioval diskusiu k základným východiskám pre spracovanie doktrín, riadiacich dokumentov a smerníc k účasti Ozbromených síl SR v informačných a psychologických operáciách. Seminár zovšeobecnil doterajšie skúsenosti z vedenia týchto operácií. Organizoval ho Inštitút strategických štúdií (ISS) Národnej akadémie obrany (NAO) maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši 13. apríla 2005. Z tohto podujatia, na ktorom sa zúčastnilo vyše 50 vojenských profesionálov, bolo vydané CD. Obsahuje texty vystúpení k problematike informačných a psychologických operácií na prahu 21. storočia, spravodajský rozmer informačnej vojny,

psychologické operácie a vytváranie síl pre ich uskutočnenie podľa doktríny NATO a schému klasifikácie informačných operácií. V prezentáciách, ktoré odzneli na

seminári, sa analyzujú psychologické operácie NATO a informačné operácie v prostredí americkej vojenskej teórie.

(hg)

Pavol VITKO
Foto: Michal BURZA

Kurzy BATLS

Predstavitelia britskej vojenskej certifikačnej komisie slávnostne udelili certifikát novo vytvorenému špeciálnemu oddeleniu Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok. Oprávnenie získalo Výcvikové stredisko neodkladnej zdravotnej starostlivosti a od 21. apríla 2005 môže v kurzoch BATLS/BARTS školiť nielen náš, ale aj vojenský zdravotnícky personál ostatných členských štátov NATO.

Kurzy BATLS/BARTS (Battlefield Advanced Trauma Life Support/ Battlefield Advanced Resuscitation And Skills) sa budú realizovať v jednej z piatich častí výcvikového strediska – rozšírenej neodkladnej zdravotníckej starostlivosti a rozšírených resuscitačných techník a skúseností v poľných podmienkach.

dvojstrannej vojenskej spolupráce medzi Veľkou Britániou a Slovenskom.“

Jednotné lekárske postupy

Ide o modifikované kurzy, ktoré berú zreteľ na špecifické podmienky a okolnosti vzniku zdravotníckych strát. Vznikli predo-

Výučba v kurzoch BATLS/BARTS sa sústreďuje na témy:

1. Základné a rozšírené zabezpečenie dýchacích ciest
2. Koniotómia
3. Drenáž hrudníka
4. Intravenózna kanylácia
5. Preparácia žily
6. Aplikácia krčného goliera
7. Primárne a sekundárne vyšetrenie
8. Hypovolemický šok
9. Brušné poranenie
10. Poranenie hlavy a chrbtice
11. Poranenie končatín
12. Popáleniny
13. Očné poranenia
14. Triedenie ranených pred ošetrením a odsunom
15. Použitie nosidiel

do vyššej etapy zdravotnej starostlivosti.

„Jeho cieľom je zvoliť správne poradie pri hodnotení a ošetrovaní bojových poranení, porozumieť podstate primárneho a sekundárneho ošetrenia a správne zhodnotiť aj ošetriť zraneného. Príslušníci vojenského zdravotníckeho personálu sa musia viac zamerať na získanie praktic-

diska nielen pre vojenských zdravotníkov Ozbrojených síl SR, ale aj pre Slovenskú republiku, ako plnohodnotného člena Severoatlantickej aliance. Certifikát britskej vojenskej certifikačnej komisie slávnostne odovzdala členka zdravotníckej delegácie Ministerstva obrany Veľkej Británie, vedúca inštruktorov BATLS, Lt Cdr Katherine Doran.

„Stredisko je vybudované presne podľa štandardov NATO a spĺňa všetky kritériá aliance,“ zdôraznila K. Doran. „Musím povedať, že spôsob výučby, ktorý som u vás videla, je v niektorých smeroch dokonca lepší než u nás,“ dodala s úsmevom.

Nielen pre vojakov

Výcvikové stredisko neodkladnej starostlivosti má päť častí:

- 1) Ošetrovanie a obväzovanie traumatických, strelných poranení a popálenín
- 2) KPR – Kardiopulmonálna resuscitácia
- 3) BATLS/BARTS – Rozšírená neodkladná zdravotnícka starostlivosť a rozšírené resuscitačné techniky a skúsenosti v poľných podmienkach
- 4) Neodkladná zdravotná starostlivosť pri použití ZHN (Zbraní hromadného ničenia)
- 5) Medicína katastrof (Výskyt hromadne ranených)

Postupne by mali byť vo Výcvikovom stredisku neodkladnej zdravotnej starostlivosti vyškolení všetci lekári a príslušníci stredného zdravotníckeho personálu Ozbrojených síl SR. „Pracovisko ale nebude využívané iba pre potreby úzkeho spektra príslušníkov zdravotníctva rezortu obrany. V budúcnosti ho plánujeme využívať aj pre výučbu civilných študentov,“ objasnil riaditeľ genmjr. v. v. Doc. MUDr. Igor Čombor a dodal, že nie je vylúčená ani spolupráca s inými silovými rezortmi.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

„Britská strana vyškolila našich deviatich inštruktorov na základnom inštruktorskom kurze BATLS a ďalších troch v zdokonaľovacom inštruktorskom kurze na svojej Vojenskej výcvikovej zdravotníckej základni v Gosport,“ poinformoval náš riaditeľ nemocnice a vedúci výcvikového strediska, generálmajor v.v. Doc. MUDr. Igor Čombor a dodal: „Britská vojenská certifikačná komisia vydala po kontrole nášho výcvikového strediska certifikát platný pre všetky štáty NATO. Na horeuvedené aktivity britská strana prispela celkovo 2 miliónmi korún v rámci

všetkým z potreby zjednotiť lekárske postupy pri záchrane ľudského života a zabezpečení základných životných funkcií zranených do okamihu, kým sa dostanú do zdravotného zariadenia chirurgického profilu. Ako prvé ich zaviedli britské ozbrojené sily, v súčasnosti sú zaradené v školiacich programoch takmer všetkých zdravotníckych služieb armád členských štátov NATO.

Kurzy oboznamujú účastníkov so štandardnými princípmi, postupmi a zručnosťami, ktoré musia ovládať, ak chcú správne ošetriť ťažké zranenia a pacientov presunúť

kým návykov, ako aj využívania invazívnych techník v poskytovaní neodkladnej zdravotnej pomoci. Musia byť schopní poskytnúť pomoc a zachraňovať ľudské životy za každých podmienok, v každej situácii,“ upresnil MUDr. Čombor.

Lepší než tvorcovia

Pracovisko symbolicky otvorila veľvyslankyňa Veľkej Británie a Severného Írska Judith Anne Macgregor LVO (na fotografii vpravo). V príhovore zdôraznila význam vybudovania výcvikového stre-

V Brne ako doma

Na výstave IDET 2005 v Brne panovala doslova česko - slovenská atmosféra. Nielenže všade bolo počuť aj slovenčinu, ale na slávnostnej tribúne hneď vedľa českého ministra stál minister obrany SR Juraj Liška a v skupinke českej generality sa vynímala postava náčelníka GŠ OS SR Ľubomíra Bulíka.

Poslávnostnom otvorení, završenom preletom lietadiel českých vzdušných síl na čele s dvojicou nových stíhačiek JAS 39 Gripen, nasledovala prehliadka pavilónu Z, v ktorej vedľa seba stáli expozície MO ČR a MO SR. Treba povedať, že sa tešili zvýšenému záujmu odbornej i laickej verejnosti.

Ministrove zámery

„Som veľmi spokojný, pretože, ak sa nemýlim, po prvýkrát vystavujeme spolu s českými ozbrojenými silami a verím, že sme začali novú etapu vzájomnej spolupráce. Dohodli sme sa, že aj o rok na Slovensku budeme spoločne prezentovať, ako naše ozbrojené sily napredujú v modernizácii, ktorá je nevyhnutná nielen pre nás, ale aj pre ostatné krajiny NATO.“ To boli prvé slová ministra Juraja Lišku na krátkom brífingu v slovenskej expozícii. Na margo budúcej kooperácie s ČR povedal, že zodpovední funkcionári a experti oboch strán dostali pokyny, aby posúdili možnosti spoločných projektov.

„Chceme sa poučiť z tendrov, ktoré má už ČR vyskúšané napríklad v oblasti

moderných mobilných komunikačných systémov, a v budúcnosti využiť aj ich skúsenosti pri nákupe novej kolesovej techniky, moderných technológií, softvérov, hardvérov a pod.“

Minister napokon potvrdil, že SR hodlá rozšíriť spoluprácu s ČR aj v medzinárodných operáciách a misiách a bude sa to týkať najmä misie KFOR v Kosove.

Velkú spokojnosť so spoločnou expozíciou vyjadril i český minister obrany Karel Kušl a zdôraznil, že v tejto tradícii chcú pokračovať. Úzku kooperáciu označil za jedinú správnu cestu a dodal, že medzi štátmi EÚ a NATO, azda s výnimkou Beneluxu, nevidí iné dve krajiny, ktoré by mali takú pevnú základňu spolupráce ako SR a ČR.

Pohľad generála

O svoje názory sa s novinármi ochotne podelil aj náčelník GŠ OS SR Ľubomír Bulík, ktorý medzi nich prišiel v sprievode šéfa Sekcie vyzbrojovania MO SR Ing. Ivana Chyly.

„V procese reformy OS SR je zatiaľ našou najväčšou prioritou personál,“ povedal na úvod. „Tu by mala stabilizácia nastať do

konca roka 2006 a potom príde na rad budovanie plne profesionálneho vojenského prostredia, v rámci čoho pôjde o zvyšovanie kvality výcviku, ako aj o náhradu či modernizáciu doteraz používaných technológií.“

Pokračoval, že už dnes v tejto oblasti vidieť určité posuny. Je to napríklad zapojenie SR do vzdušného priestoru NATO, rozvoj komunikačných a informačných systémov, ale aj dôraz, ktorý rezort MO SR kladie na modernizáciu stíhačiek MiG-29. Patrí sem i príprava projektu modernizácie letiska

Sliač na štandardy aliancie a modernizácia radarového systému. V rámci pozemných síl a síl výcviku a podpory sa dobre rozbieha projekt obrnených vozidiel Aligator, ktorých by do konca roka armáda mala mať okolo tridsať. Do jednotiek, najmä pre potreby misií, prichádzajú Tatrpany, začala sa obmena automobilov Praga V3S za Aktisy a zavádzajú sa i ďalšie nové prvky, napríklad odmiňovací systém Božena. V záujme OS SR je i získanie novej ťažšej kolesovej techniky, pričom tu sa črtá možnosť spolupráce s českou stranou a mohli by to byť aj vozidlá Tatra.

„V súčasnosti rozpracúvame tzv. koncepciu rozvoja spôsobilostí ozbrojených síl, na základe ktorej budeme definovať požiadavky na dodávky nových zbraní a systémov. V rámci toho napríklad zvažujeme, čo s tankmi, systémami PVO, vrtuľníkmi, ale aj ako ďalej v oblasti ručných zbraní,“ zarámcoval svoj výklad Ľ. Bulík.

Na otázku, či úspešný detektor chemických bojových látok DD CWA z VTÚ Liptovský Mikuláš má v OS SR budúcnosť, generál odvetil kladne a dodal, že môže byť aj predmetom ďalšej spolupráce s českou stranou. Ing. Chyla doplnil, že niekoľko týchto unikátnych detektorov bude zabudovaných aj do protichemickej verzie Aligatora.

krátko

Nenápadnú svetovú veľtržnú premiéru mal v Brne na IDET 2005 prototyp obrneného terénneho automobilu Dzik 2 poľského výrobcu AMT – Kutno. Tento opancierovaný automobil vznikol na podvozku terénneho vozidla SCAM SM55. Vystavené vozidlo bolo vyzbrojené diaľkovo ovládaným streľiskom ZSMU-127 Kobuz poľskej firmy OBR SM z Tarnowa.

Americký výrobca obranných a bezpečnostných technológií a techniky Raytheon začal v Českej republike počas veľtrhu IDET 2005 prezentácie najnovšieho protiletadlového raketového systému SL-AMRAAM. Systém používa protiletadlové raketové riadené strely radu AIM-120 s aktívnym rádiolokačným samonavedením, ktoré odpaľuje proti vzdušným cieľom z automobilového podvozku.

Veľkému záujmu odborných aj laických návštevníkov sa tešil prototyp samohybného mínometného systému AMOS fínsko-švédskeho konzorcia Patria-Hägglunds. Veža mínometného systému AMOS, ktorý charakterizuje veľmi vysoký stupeň automatizácie predstavili na podvozku najmodernejšieho švédskeho pásového bojového vozidla pechoty CV 90.

Úspešná slovenská firma WAY Industry v svetovej premiére, žiaľ, len formou prospektov a stánku prezentovala svoj najnovší výrobok – odmiňovací robot Božena 5. Nový prostriedok opäť kladie pomyselnú latku výkonov vyššie. Božena 5 má celkovú hmotnosť 14 t a s pomocou odmiňovacieho zariadenia s hmotnosťou 2,5 t dokáže čistiť pás so šírkou 3 m.

Vedecko-výrobný komplex Iskra z ukrajinského Zaporozžia, ktorého výrobky sú známe aj u nás (PRV-11, PRV-13, PRV-17, ST-68U, ST-68UM) formou prospektov prezentoval nový typ 3D prehľadovej rádiolokačnej stanice 80K6. Moderný radar s anténou s fázovaným radom pracuje v pásme S. Jeho maximálny diaľkový dosah je 400 km, maximálny výškový dosah 40 km. Radar dokáže simultánne sledovať 150 – 200 vzdušných cieľov.

Firma Terex-Tatra predstavila okrem množstva iných automobilov a podvozok aj špeciálny päťnápravový automobilový podvozok Tatra T815-6ZVR8T 43 400 10x10.1R. Špeciálny automobilový podvozok s celkovou dĺžkou 11,54 m poháňa preplňovaný štvortaktný vznietový motor Deutz BF8M 1015C s výkonom 400 kW. Podvozok je určený na montáž špeciálnych vojenských nadvastieb pre extrémne terénne a klimatické podmienky.

Švédska firma Saab Bofors Dynamics okrem iných exponátov predstavila simulátor kabíny veliteľa a operátora svojho najnovšieho protiletadlového raketového systému RBS-23 Bamse. Kabína simulátora je vybavená rovnakými pracoviskami, aké sú v kabíne MCC (Missile Control Centre) tohto systému.

AMV 8x8 s vežou RCWS-30

Fínsky výrobca Patria na 8. medzinárodnom veľtrhu obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2005 v Brne predstavil premiérovu ko-

lesový transportér XA-360 AMV 8 x 8 s vežou RCWS-30 izraelskej firmy Rafael. Fínska firma Patria v spolupráci so svojím českým partnerom VOP-026 Šternberk bude bojovať o získanie kontraktu na dodanie celkovo 234 kolesových transportérov pre Armádu Českej republiky, ktorého vyhlásenie sa očakáva v najbližšom období. Predvedený kolesový transportér XA-360 s vežou RCWS-30 dosahuje bojovú hmotnosť až 26 t. Veža RCWS-30 je vyzbrojená automatickým rýchlopalným kanónom ATK Mk44 kalibru 30 mm alebo 40 mm koaxiálnym guľometom kalibru 7,62 mm a dvojicou viacúčelových raketových riadených striel Spike-LR. Diaľkovo ovládaná zbraňová veža RCWS-30 má celokruhový odmer a námer -20° – +60°.

Pandur II v očakávaní

Druhým záujemcom o získanie kontraktu v očakávanom tendri na 234 kolesových transportérov (199 vozidiel pevnej objednávky a 35 vozidiel v opcii) pre Armádu Českej republiky je americko-rakúska spoločnosť Daimler-Steyr-Puch, ktorá bude v spolupráci s českou firmou VOP-025 Nový Jičín ponúkať transportéry konštrukčného radu Pandur II v štvornápravovej (8 x 8) aj trojnápravovej (6 x 6) verzii. Cieľom očakávaného tendra bude nahradenie zastaraných obrnených kolesových transportérov konštrukčného radu OT-64 SKOT. Ak sa tender vypíše, pôjde o najväčší kontrakt v českej vojenskej histórii – predpokladá sa finančný objem v rozsahu 20 – 25 miliárd Kč.

Simulátor L-159B

Český výrobca lietadiel Aero Vodochody a česká firma E-Com, ktorá sa špecializuje na vývoj a výrobu počítačových simulačných technológií, premiérovu predstavili na veľtrhu IDET 2005 najnovší počítačový letecký simulátor pre lietadlo Aero L-159B. Simulátor, ktorý je spoločným dielom spomínaných firiem, obsahuje vernú repliku kabíny skutočného lietadla, vrátane kompletného prístrojového vybavenia, rozmernú sférickú zobrazovaciu plochu a, samozrejme, výkonnú aparatúru a programové vybavenie. Modulový systém disponuje sedemkanálovým zobrazením a jedným doplnkovým projektorom na zobrazovanie cieľa. Zorné pole na sférickej zobrazovacej ploche je ±110° v horizontále a -40° – +110° vo vertikále. Zariadenie je vo svojej podstate modulový komplexný pozemný výcvikový systém.

Nový rušič VKV

Český Vojenský technický ústav ochrany VTÚO so sídlom v Brne predstavil na veľtrhu IDET 2005 najnovší taktický rušič rádiostaní protivníka v pásme veľmi krátkych vln. VTÚO Brno figuruje v programe vývoja ako hlavný integrátor a na projekte spolupracuje s firmou MEDTEC-VOP s. r. o. z Hradca Králové, ktorá realizuje zástavbu aparatury, a s firmou URC-Systems s. r. o. z Prostějova, ktorá zodpovedá za vývoj špeciálneho programového vybavenia. Prostriedok je v podstate dokončeným projektom s úspešne skončenými firemnými aj vojskovými skúškami, ktorý Armáda Českej republiky zavedie do svojej výzbroje. Aparatúra a pracovisko modernej rušiackej stanice je umiestnené v kontajneri na podvozku ľahkého terénneho automobilu Land-Rover Defender. Systém disponuje všesmerovou anténou a logaritmicko-periodickou anténou s možnosťou zmeny polarizácie na teleskopickom stĺpe s výškou 8 m. Kmitočtový rozsah stanice je 30 – 108 MHz s kmitočtovým krokom 25 Hz. Čas naladenia a začatia vysielania nepresiahne 1 ms. Čas rozvinutia, prípadne zvinutia systému nepresiahne 20 minút.

Český RACCOS

Svetovú premiéru mal na veľtrhu IDET 2005 v Brne aj nový mobilný automatizovaný systém velenia a riadenia strelby ASVŘP (Automatizovaný systém velení a řízení palby) pre prostriedky protiletadlových raketových batérií a oddielov českej firmy Retia so sídlom v Pardubiciach. Nový systém ASVŘP vyvíja spoločnosť potenciálnym zahraničným zákazníkom ponúka pod anglickým označením RACCOS (Retia Advanced Command Control and Communication System). Medzi základné prvky systému ASVŘP (RACCOS) patrí miesto bojového velenia MSV, výnosný terminál palebného prvku TePP, ako aj výsuvná aparatúra vzdušného pozorovateľa AVzP. Systém taktiež zahŕňa učebný tréner. Do systému možno začleniť modernizovaný prehľadový rádiolokátor P-19, modernizovaný protiletadlový raketový komplet S-10MD a v budúcnosti sa počíta s možnosťou začlenenia modernizovaného protiletadlového raketového kompletu 2K12 Kub a protiletadlového raketového kompletu RBS-70. Armáda ČR podrobí systém ASVŘP (RACCOS) vojskovým skúškam v tomto roku.

Svetová premiéra Tatra R 210

Na veľtrhu IDET 2005 mal svetovú premiéru aj stredný vojenský nákladný automobil Tatra R 210.12 VV 6 x 6 M. Armáda ČR tento trojnápravový nákladný automobil s pohonom

Trucks s výkonom 158 kW, ktorý spĺňa emisnú normu Euro III. Podlaha trojmiestnej kabíny posádky je posilnená pancierovým plechom.

Dvostranu pripravil: **Miroslav GYŮRÖSI**

Foto: autor

krátko

Zaujímavým momentom v stánku výrobcu ťažkých nákladných automobilov Terex-Tatra bolo vystavenie stredného terénneho nákladného automobilu Tatra T815-7B0R42 14 202 4x4.1 so zvýšenou priechodnosťou a bojovou odolnosťou. Napriek tomu, že označenie výrobu by tomu nasvedčovalo, nešlo o úplnú novinku. Tento automobil mal s pôvodným označením Tatra T817 svetovú premiéru na minuloročnom veľtrhu Eurosatory 2004 v Paríži.

♦ ♦ ♦

Americká spoločnosť Lockheed Martin Maritime Systems & Sensors predstavila potenciálnym klientom diaľkový systém včasnej výstrahy pred zbraňami hromadného ničenia CBREWS (Chemical, Biological and Radiological Early Warning System). Systém môže disponovať až 50 kusmi diaľkových senzorov, ktoré umožňujú sledovanie rozsiahleho priestoru.

♦ ♦ ♦

Nemecká firma Rheinmetall Waffe Munition predstavila na veľtrhu IDET 2005 okrem iného aj svoju ponuku ochranného zadymovacieho systému pre ľahké vojenské vozidlá všetkých kategórií. Jedno prázdne odpalovacie zariadenie tohto systému má hmotnosť len 15 kg a dokáže strelbou granátov maskujúcich vo viditeľnom, laserovom alebo skoro infračervenom spektre zakryť priestor s rozmermi približne 27 m x 3 m.

♦ ♦ ♦

Americká spoločnosť Raytheon okrem už spomenutého systému protivzdušnej obrany prezentovala aj protitankový systém TOW a jeho modernizovanú navádzaciu aparatúru ITAS (Improved Target Acquisition System). Výkonný denný-nočný optoelektronický ITAS možno použiť na širokú škálu úloh, pre ktoré pôvodne nebol konštruovaný – napríklad riešenie výstrahy alebo sledovanie strážených priestorov.

♦ ♦ ♦

Ukrajinská spoločnosť Ukrspectechnika sa prezentoval novým typom malej prehľadovej rádiolokačnej stanice pre pozemné bojisko nazvanej 111L2 Mangust. Stanicu s celkovou hmotnosťou 40 kg prepravujú dvaja vojaci. Radar môže celokruhovo alebo sektorovo sledovať pozemné ciele, hladinové ciele alebo nízkoletiace vzdušné ciele na vzdialenosť až 18 km.

♦ ♦ ♦

Rozsiahlou expozíciou sa na veľtrhu IDET 2005 predstavil globálny gigant BAE Systems. Aj vďaka novým nadzvukovým lietadlám českých vzdušných síl JAS-39C Gripen bol stánok firmy BAE Systems v ustavičnom obliehaní zvedavých odborných, ale hlavne laických návštevníkov veľtrhu v Brne.

♦ ♦ ♦

Pomerne intenzívne prezentovali na veľtrhu svoje obranné a bezpečnostné technológie aj izraelské firmy. Odborníkov medziiným zaujala prezentácia protiletadlového raketového systému Spyder, ktorého výzbrojou sú raketové riadené strely Python 5 s pasívnym infračerveným samonavedením a raketové riadené strely Derby s aktívnym rádiolokačným samonavedením.

„Dvojchvostý diabol“

V našej galérii predstavíme jedno z nevelkého počtu typov dvojtrupých bojových lietadiel, ktoré sa zapísali do dejín 2. svetovej vojny – americkú stíhačku Lockheed P-38 Lightning (Blesk). Z ostatných pripomeňme nemecký prieskumný a úderný Focke-Wulf Fw 189 Uhu (Výr), holandský stíhač Fokker G.1 a ďalšiu americkú stíhačku Northrop P-61 Black Widow (Čierna vdova).

Slovné spojenie „Dvojchvostý diabol“ sme do titulu nezaradili náhodne. Tak totiž nazvali tento stroj piloti Luftwaffe, operujúci za vojny v Stredomorí, čím jasne vyjadrili rešpekt k jeho nesporným kvalitám.

Vývoj legendy

Keď vo februári 1937 vydal US Army Air Corps špecifikáciu na diaľkovú prepadovú a sprievodnú stíhačku, schopnú vo výške 6 000 m letieť rýchlosťou 600 km/h najmenej hodinu, na počudovanie sa do súťaže zapojila aj firma Lockheed, hoci dovtedy skúsenosti so stavbou bojových lietadiel nemala. Táto odvaha sa vyplatila a konštruktéri Hall Bibbard a Clarence L. „Kelly“ Johnson zostrojili skutočne vydatý stroj. Rozhodli sa použiť dvojmotorový pohon nielen kvôli vyššiemu výkonu, ale aj v záujme dosiahnutia čo najmohutnejšej palebnej sily zbraní umiestnených v osi lietadla. Z ich šiestich koncepcií napokon víťazne vyšla tá, v ktorej bol pilot spolu s hlavnou výzbrojou umiestnený v malej trupovej gondole

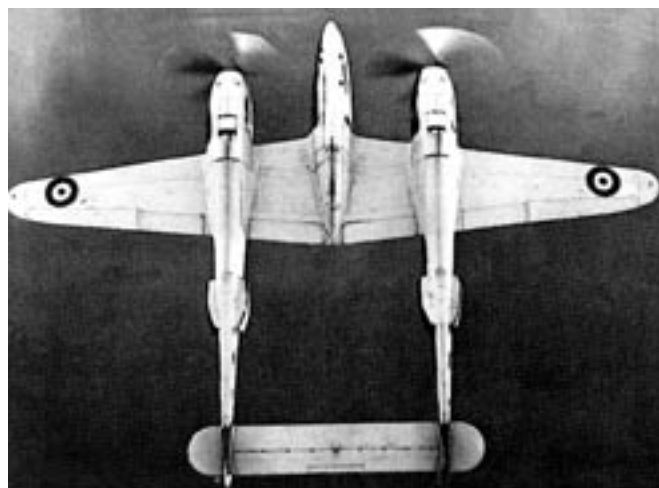
uprostred krídla spájajúceho dva štíhle trupy s motormi.

Svoj projekt firma Lockheed obhájila v konkurencii ďalších štyroch súťažiacich a 23. júna 1937 získala zmluvu na stavbu prototypu XP-38. Nasledovalo 13 predsériových strojov Model 122 (YP-38) a 29 lietadiel Model 222 (P-38-L0) a potom už Lightningu nestálo v ceste k sláve nič. Celkovo bolo vyrobených takmer 10 000 strojov najmenej dvoch tuctov verzií.

Parametre, výkony, výzbroj

Lockheed P-38 Lightning sa vyznačoval skutočne obdivuhodnou všestrannosťou. Uplatnil sa nielen ako výkonný stíhač, ale aj ako výborný stíhač bombardér, nočný stíhač, prieskumník, ba dokonca aj v úlohách lietajúcej ambulancie či torpédového bombardéra.

Lietadlo s rozpätím 15,85 m, dĺžkou 11,53 m a maximálnou vzletovou hmotnosťou asi 9 800 kg poháňali dva radové 12-valcové vzduchom chladené motory Allison V-1710 s turbokompresorom, v najsilnejšej verzii s výkonom až 1 194 kW (1 623 k). Tie dávali napr. verzii L maxi-

Na tomto P-38 z výzbroje britských Kráľovských vzdušných síl RAF, v ktorých ich spo-
čiatku nazývali Atlanta, dobre vidieť vynikajúcu aerodynamiku stroja. Foto: archív

málnu rýchlosť 666 km/h, dostup vyšie 13 000 m a dolet s prídavnými nádržami vyšie 3 500 km!

Impozantná bola i hlavná výzbroj v nose pilotnej gondoly. V prvých verziách sa skúšali kombinácie 37 mm kanóna Oldsmobile s 12,7 mm a 7,62 mm guľometmi Colt. Neskôr tento silný kanón, ku ktorému však bolo možné niesť iba 15 nábojov, nahradil 20 mm kanón Hispano so 150 nábojmi a doplnili ho štyri 12,7 mm guľomety Browning s 500 nábojmi na zbraň. Na závesníkoch mohol Lightning okrem toho niesť aj dve 454 kg alebo 726 kg bomby alebo desať vysoko explozívnych neriadených raketových striel kalibru 127 mm.

V bojovom nasadení

Lockheedov „Blesk“ sa právom považuje za jednu z najlepších amerických stíhačiek 2. svetovej vojny. Vo výzbroji ho malo viac ako 100 letiek US Army a disponovali ním aj letectvá Veľkej Británie, Austrálie a ďalších štátov. Ako sprievod ťažkých bombardérov B-17 Flying Fortress a B-24 Liberator sa spo-

ločne so stíhačkami P-47 Thunderbolt a P-51 Mustang objavil v závere vojny aj nad našim územím. Nechýbal ani pri pamätnom nálete na bratislavskú rafinériu Apollo 16. júna 1944 a pri ďalšom nálete 26. júna, keď prakticky zanikla 13. pohotovostná letka Slovenských vzdušných zbraní. Američania jej vtedy zostrelili tri z ôsmich nasadených Messerschmittov Bf 109G a štyri ďalšie vážne poškodili. Na druhom konci sveta mali zasa Lightniny o. i. „prsty“ v zostrelení lietadla, v ktorom unikol slávny admirál Isoroku Jamamoto zodpovedný za zákerný japonský útok na americkú základňu Pearl Harbor. Dodajme, že na európskom bojisku „Blesky“ vo vzduchu zničili 1 771 a na zemi 749 nepriateľských lietadiel pri vlastných stratách 1 758 strojov.

Ján DOLINAY

Lockheed P-38J-10-LO Lightning americkej 97. stíhačkej perute operoval v roku 1945 z územia Talianska. Ktovie, či sa neobjavil i na slovenskom nebi?

Kresba: Rudolf TOMŠA

Eisenhower – vojak na Olympe

Len máloktoľ z vojdovcov druhej svetovej vojny dosiahol také vysoké postavenie a taký obrovský vplyv ako D. D. Eisenhower (1890 – 1969). Bez jeho trpezlivého vodcovstva a diplomatického taktu by mnohonárodnostné sily spojencov nikdy nezískali svoju súdržnosť a nezvítazili by v najkrvavejšom ozbrojenom konflikte vojenskej histórie.

„Vojak z nedorozumenia“

Dwight David Eisenhower sa narodil 14. októbra 1890 v texasej obci Denison. Miestom jeho dospievania sa však stalo mestečko Abilen v Kansase, kam sa rodina presťahovala krátko po jeho narodení. Predkovia z otcovej strany pochádzali z Nemecka a do Ameriky ušli ešte pod menom Eisenhauer. Keďže mu zlá sociálna situácia nedovoľovala študovať na vysokej škole, požiadal v roku 1911 o prijatie na vojenskú akadémiu vo West Pointe. Ako hviezda školského futbalového tímu sa tu stal populárnym a obľúbeným kadetom – všetci ho oslovovali Ike. Pochádzal z absolventského ročníka 1915, z ktorého vyšlo viac než 50 budúcich amerických generálov. Napriek tomu, že sa D. D. Eisenhower nezúčastnil v bojoch prvej svetovej vojny a vykonával len rutinnú posádkovú službu, tešil sa pomerne rýchlemu povyšovaniu. V mierovom období pôsobil ako štábný dôstojník na vyšších veliteľstvách v USA i Paname, pričom si stále zvyšoval vojenskú zručnosť a odbornú prípravu. V roku 1925 absolvoval s najlepším prospechom veliteľskú a štábnu akadémiu v Leavenworthe, v roku 1928 aj armádu vysokú školu vo Washingtone.

Vstup do povedomia

Od roku 1929 pracoval v aparáte ministra vojny a od roku 1933 ako pobočník náčelníka štábu pozemného vojska generála D. MacArthura. O dva roky ho sprevádzal na Filipíny, kde pôsobil pri budovaní filipínskych ozbrojených síl ako vojenský poradca. Tu si vylepšil povest' precízneho a spoľahlivého štábného dôstojníka.

V decembri 1941 bol v hodnosti brigádneho generála ustanovený za zástupcu náčelníka operačnej a plánovacej správy pre oblasť Tichomoria a Ďalekého východu a už vo februári 1942 v hodnosti generálmajora za náčelníka operačného oddelenia generálneho štábu. Bol to on, kto hral hlavnú úlohu pri príprave strategického plánu spojencov, prioritou ktorého sa stala porážka nacistického Nemecka. Eisenhower patril medzi hlavných zástancov otvorenia druhého frontu v Európe a výraznou mierou sa podieľal na detailnom rozpracovávaní plánov bojového vystúpenia spojencov na európskej pevnine. Napriek tomu, že mal dobrú vojenskú reputáciu, jeho menovanie za veliteľa amerických expedičných vojsk v Európe v júni 1942 bolo prekvapujúce. Ako sa však

ukázalo neskôr, aj veľmi predvídavé. Nemecská propaganda nezabudla ironicky pripomenúť, že do najdôležitejšej vojenskej funkcie bol menovaný Nemec. Okrem silnej vôle, húževnatosti a pracovitosti prejavil Eisenhower v Londýne aj potrebnú dávku diplomacie a svojím citlivým prístupom významnou mierou prispieval k preklenutiu vážnych rozporov, ktoré panovali v spojeneckom tábore.

Vrchný veliteľ spojeneckých síl

V júli 1942 bol po mimoriadnom povýšení na generálporučíka menovaný veliteľom amerických síl počas invázie do severozápadnej Afriky. Náročná a nesmierne komplikovaná práca iba potvrdila jeho vynikajúce organizačné schopnosti, profesionálnu zdatnosť a múdrosť úsudku. Osobne dbal o zvyšovanie bojovej morálky vojakov a zaslúžil sa aj o rozsiahle personálne zmeny v americkom veliteľskom zbore. Za preukázané schopnosti ho vo februári 1943 povýšili do najvyššej generálskej hodnosti a stal sa vrchným veliteľom spojeneckých vojsk v Stredomorí. V júli prevzal velenie spojeneckých inváznych síl pri vylodení na Sicílii a neskôr aj v Taliansku.

V decembri 1943 sa stal náčelníkom vrchného veliteľstva spojeneckých expedičných síl, ktoré malo za úlohu naplánovať a realizovať inváziu do severozápadného Francúzska. Na priebeh najväčšej vojenskej vylodovacej operácie všetkých čias dohliadal osobne. Po úspešnom vylodení v Normandii velil z postu vrchného veliteľa spojeneckých síl vo Francúzsku mnohomiliónovým silám, ktoré sa predierali vnútrozemím smerom k nemeckým hraniciam. Od 1. septembra 1944 prevzal priame riadenie bojových operácií. V ich priebehu presvedčivo ukázal svoje schopnosti nastoliť a udržať súdržnosť medzi spojencami. Hoci sa nikdy priamo nezúčastnil bojov a bol skôr vojenským manažérom, než bojovým veliteľom, svoju osobnú statočnosť potvrdil presadzovaním dôležitých rozhodnutí pri riešení závažných vojensko-strategických i vojensko-politických problémov.

Napriek tomu sa ani Ike nevyhol neúspechom. Výsadežná operácia v Holandsku v septembri 1944, či záverečná nemecká ofenzíva v Ardenách v decembri 1944 boli jasným príkladom. Prezentoval sa tiež viacerými spornými verdiktmi. Jedným z takých bolo rozhodnutie o spojeneckom postupe na širokom fronte, ktoré síce prinieslo

menšie obete na strane spojencov, ale predžilo vojnu o takmer polroka. Medzi jeho najkontroverznejšie rozhodnutia patrilo odklonenie hlavného postupu spojeneckých jednotiek od Berlína do Bavorska a prenechanie úlohy oslobodzovania Prahy Červenej armáde. Vyvrcholením jeho účinkovania vo vojne bolo prijatie nemeckej kapitulácie vo francúzskom Remeši 7. mája 1945.

Politik a štátnik

Po vojne jeho hviezda neupadla, ale naopak rástla. Do novembra 1946 pôsobil ako vrchný veliteľ americkej okupačnej zóny v Nemecku, potom prevzal funkciu náčelníka generálneho štábu. V rokoch 1948 – 1950 pôsobil ako rektor Columbijskej univerzity v New Yorku a zároveň vojenský konzultant ministra obrany. Odmietol viacero lukratívnych ponúk kandidovať na post senátora v rade štátov amerického Stredozápadu, či prevziať pozíciu predsedu správnej rady viacerých priemyselných spoločností. V januári 1951 sa nakrátko vrátil do uniformy, keď ho vymenovali za vrchného veliteľa vojsk NATO v Európe.

V júni 1952 sa však rozhodol kandidovať za republikánov na funkciu prezidenta a v novembrových voľbách zvíťazil do tej doby najväčším rozdielom hlasov. Vďaka ukončeniu kórejskej vojny a praktizovaniu „zlatej strednej cesty“ v domácej politike bol v roku 1956 v prezidentskom úrade opätovne potvrdený. Zrod kubánskeho problému a oneskorenie v pretekoch o dobytí vesmírneho priestoru však znamenali americký ústup zo slávy, ktorý sa navyše premietol do postupného zostrovania medzinárodnej situácie. Výsledkom bolo definovanie stratégie masového odvetného úderu a vytvorenie systému vojensko-politických paktov, obkľučujúcich ZSSR. V januári 1961 sa D. D. Eisenhower odobral na odpočinok na svoju farmu v Gettysburgu. Zomrel 28. marca 1969 vo Washingtone.

Alex MASKALÍK
Vojenský historický ústav
Foto: archív VHÚ

Podporujeme chorvátske ambície

Na pozvanie ministra obrany SR Juraja Lišku pricestoval 12. mája 2005 na dvojdnovú oficiálnu návštevu Slovenska minister obrany Chorvátskej republiky Berislav Rončević.

Hlavnými témami rozhovorov boli otázky, týkajúce sa ďalšieho rozvoja vzťahov v oblasti obrannej spolupráce, bezpečnostnej situácie na Balkáne a vstupu Chorvátska do NATO. V priebehu bilaterálnych rokovaní ministri tiež vyzdvihli spoluprácu príslušníkov ozbrojených síl oboch republík v zahraničných operáciách. Predovšetkým v misii ISAF v Afganistane, kde v súčasnosti pôsobí päťdesiat príslušníkov chorvátskej vojenskej polície a sedemnást príslušníkov ženijnej jednotky OS SR.

„Slovensko je priateľskou krajinou, ktorá nám v integračných snahách vstupu do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie poskytuje silnú oporu,“ uviedol chorvátsky minister. Berislav Rončević tiež vyjadril pollutovanie nad úmrtím posádky vrtulníka a vyslovil úprimnú sústrasť ako rodinám zosnulých, tak aj všetkým občanom Slovenskej republiky.

Vladislav VAVRINEC
Foto: **Michal BURZA**

Noví generáli

Pri príležitosti 60. výročia oslobodenia vymenoval a povýšoval prezident SR Ivan Gašparovič generálov Ozbrojených síl SR. Slávnostný akt sa uskutočnil 8. mája 2005 v priestoroch Prezidentského paláca.

Do hodnosti generálporučík bol povýšený náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR Ing. Ľubomír Bulík, CSc. Prezident republiky povýšil do hodnosti generálmajor brigádnych generálov Ing. Petra Gajdoša – zástupcu náčelníka Generálneho štábu, Ing. Jána Kačmára – veliteľa Síl výcviku a podpory a Ing. Milana Maxima – veliteľa Pozemných síl.

Do prvej generálskej hodnosti boli vymenovaní štyria plukovníci ozbrojených síl. Brigádnymi generálmi sa stali zástupca veliteľa Vzdušných síl Ing. Juraj Baránek, zástupca veliteľa Síl výcviku a podpory Ing. Miroslav Kocian, riaditeľ Vojenskej spravodajskej služby Ing. Vendelín Leitner a veliteľ ľahkej brigády Pozemných síl Ing. Stanislav Petrenec.

Ivan Gašparovič ocenil vklad povýšených pre úspešnosť reformy v Ozbrojených silách SR. Generálporučík Ľ. Bulík poďakoval v mene všetkých vymenovaných a povýšených generálov hlave štátu za vysokú dôveru a zdôraznil, že jednou

z ich hlavných úloh je budovanie nového profesionálneho prostredia v ozbrojených silách. „Tento slávnostný ceremoniál vnímame ako ocenenie doterajšej práce a vyjadrenia dôvery v kvalitu profesionálnych vojakov. Urobíme všetko preto, aby

sme v nových hodnostiach prejavili schopnosť správneho plánovania, rozhodovania, riadenia a velenia,“ zhrnul náčelník Generálneho štábu OS SR.

(r)

Foto: **Pavol VITKO**

Najdrahší muži váhajú...

V každej armáde sveta patria práve piloti medzi jej najdrahších mužov. Výnimkou nie sú ani naše ozbrojené sily. Kým sa z nich stanú naslovovzatí odborníci, musia absolvovať množstvo výcvikových letových hodín. Preto nie je žiadnym prevrpením, že vojenská i civilná verejnosť spozorovala, keď sa pred časom v tlači objavili správy o tom, že značná časť pilotov môže v prípade prijatia pripravovaného zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov odísť zo vzdušných síl.

Právna úprava, ktorá by mala pomôcť odbúrať subjektívne hľadisko nadriadených pri finančnom ohodnotení profesionálnych vojakov, sprehľadniť celý systém odmeňovania a v neposlednom rade zvýšiť aj ich príjmy, by sa paradoxne podľa pilotov zo sliackej leteckej základne u nich prejavila negatívne.

Pohotovostný systém NATO

V spomínanej základni v súčasnosti vrcholí príprava pilotov MiG-29 z letky, ktorá by mala byť od prvého dňa budúceho roku pripravená plniť úlohy v rámci po-

„Keď sa niektorí piloti z tejto letky rozhodnú odísť, nastanú problémy,“ s neskrývaným nepokojom v hlase konštatuje generál Dunaj. Vypočítava, že príprava týchto pilotov na MiG-29 doteraz stála už vyše dvoch miliárd korún a do konca roku zhltnie ešte ďalšie milióny. Keby odišli, museli by sa na ich miesta pripraviť náhradníci. Tí dnes lietajú na lietadlách L-39. Nebolo by to však zo dňa na deň a ani zadarmo.

„Aby získali aspoň základné zručnosti pre spomínanú letku pripravovanú v rámci pohotovostného systému NATO, museli

Väčšie riziká

O čo vlastne pilotom v Sliaci ide? Podľa nového systému odmeňovania by profesionálni vojaci v rovnakých hodnotniach mali zarábať prakticky rovnaké peniaze. Teda bez ohľadu na to, či ide o letovú či štábnu pozíciu. Kým v prípade väčšiny ostatných vojakov tento systém priniesie aj viac peňazí, piloti argumentujú, že v ich prípade bude ten nárast minimálny, či niekedy dokonca nulový. Príjem im v súčasnosti vylepšujú mnohé príplatky. Tie budú až na výnim-

Každý z pilotov musel absolvovať náročnú a pomerne dlhú a drahú prípravu v škole. Musia mať perfektný zdravotný a psychický stav. Potreba celoživotného vzdelávania a zdokonaľovania je u nich, hádam s výnimkou lekárov najviditeľnejšia. Dnes musia byť pripravení komunikovať v angličtine.

„A či sa to už niekomu páči alebo nie, predsa len práca pilota so sebou nesie oveľa väčšie špecifické riziko, ako v pozemných silách či v štábných pozíciách. Tým ale nijako nechcem znižovať ich dôležitosť, ale vo vzduchu sa za každý omyl draho platí,“ zdôrazňuje generálmajor Jozef Dunaj a pripomína, že aj v armádach NATO sa postavenie vojenských pilotov rieši špecifickým prístupom. Takto podľa neho pristupovali k riešeniu problematiky aj u našich západných, severných a južných susedov.

Možné východiská

Čo by teda podľa neho vo väčšine prípadov pomohlo zabrániť eventuálnemu odchodu pilotov? „Mohol by to byť u tých pilotov, ktorých by sa pripravované zmeny negatívne dotkli, 30-percentný príplatok a určitý stabilizačný príspevok vo výške približne dvojnásobku priemernej mzdy v ozbrojených silách. Malo by to byť ošetrené v zákone. Pri náboře odborníkov do ozbrojených síl dávame ešte vyšší príspevok. Išlo by o dočasné opatrenie, približne na tri až päť rokov, kým by sme si pripravili nových pilotov,“ nahlas uvažuje o jednej z možností generál Dunaj.

Ak by nastala hrozba odchodu niektorých pilotov, bude ju potrebné riešiť. Nebude to jednoduchá úloha ani pre vedenie rezortu obrany. Chce presadiť čitateľný systém odmeňovania pre všetkých príslušníkov ozbrojených síl, preto sa obáva, že po pilotoch sa začnú svojich špecifických podmienok odmeňovania dožadovať prieskumníci, výsadkári, chemici či ženisti. To už by ale jednotný systém bol minulosťou. Na strane druhej sa Slovensko zaviazalo prispieť do pohotovostného systému NATO letkou MiG-29 a ochrániť si svoj vzdušný priestor...

Jozef ŽIAK

Foto: Michal BURZA

hotovostného systému NATO. Okrem iného aj preto, lebo je medzi nimi dosť mladších pilotov, ktorí doteraz neabsolvovali kompletný výcvik na tomto type lietadla. Podľa veliteľa vzdušných síl generálmajora Jozefa Dunaja v nedávnej minulosti neraz chýbal potrebný počet lietadiel či paliva. Dnes sú tieto problémy už minulosťou a piloti by mali byť do konca roku plne pripravení na plnenie úloh a všetkých požiadaviek zo strany aliancie. Tak, ako o tom hovorí náš záväzok v rámci cieľov síl. Teda v prípade, že budú akceptovať novú zákonnú úpravu a nerozhodnú sa pre odchod do zálohy...

by absolvovať okolo 150 letových hodín. Jedna letová hodina na modernizovanej MiG-29 stojí okolo 400 tisíc korún. Teda príprava jedného pilota by vyšla na 60 miliónov. Trvala by viac ako jeden rok, aj to za predpokladu, že by bol dostatok lietadiel, paliva a inštruktorov. A pri tom všetkom by títo piloti stále ešte nedosahovali úroveň tých, ktorých by mali nahradit', sucho približuje najhorší možný variant situácie veliteľ vzdušných síl. V takomto prípade by sme mali všetkých pilotov pre spomínanú letku pripravených až niekedy pred koncom roku 2007.

ky odbúrané. Zároveň značnú časť pilotov čaká aj zníženie plánovanej hodnoty. Či už z majora na kapitána, alebo z kapitána na nadporučíka.

Zoberme si modelový prípad pilota v hodnosti kapitána. Dnes má s 13. a 14. platom (ktorý po novom nebude) a s príplatkami príjem okolo 37,5 tisíc korún hrubého. V novom návrhu by mal mať kapitán po 11 rokoch služby vyše 43 tisíc. Keď ale pôjde pilot s hodnosťou dolu, ako nadporučík by mal mať vyše 38 tisíc. Číže navyšenie je prakticky minimálne.

Pozn. red.: Tento príspevok bol zaradený do tlače ešte pred tragickou nehodou vrtníka pri Sabinove.

Pohodička

Oslavy 1. výročia vstupu Slovenska do NATO, ktoré sa uskutočnili 15. apríla v centre Nitry, by sa dali charakterizovať slovom z titulku. Prezentácia výcviku príslušníkov OS SR a ukážky techniky sa dopĺňali s hrami pre deti, vystúpením Katky Knechtovej so skupinou Peha alebo formácie Hex, ako aj s roztancovaným vojenským folklórnym súborom Jánošík. Obľeky a oficiálne rečenia nechýbali nikomu, ani víťazom literárnej súťaže Zelená profesionálnej armáde.

V neformálnych riflách a v tričku so symbolmi profesionálnej armády a členstva Slovenska v NATO sa Nitre prihovoral aj minister obrany Juraj Liška. Následne dali všetci hlavy hore, pretože nad Nitrou sa už vznášali výsadkári z 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Výsadkári po presnom pristáti podali ministrom obrany výsledky literárnej súťaže Zelená profesionálnej armáde – alebo profesionálna armáda mojimi očami, ktorú organizoval Komunikačný odbor ministerstva a jeho oddelenie pre vzťahy s verejnosťou.

Minister vyhlásil súťaž vo februári, pričom svoju úvahu alebo esej do nej poslalo 308 študentov stredných a vysokých škôl. Spomedzi podobných súťaží vypisovaných štátnymi inštitúciami je to s najväčšou pravdepodobnosťou najvyšší počet účastníkov literárnej súťaže. Jej organizátori pozvali študentov na záverečný seminár, ktorý sa uskutočnil 15. apríla na Výcvikovej základni mierových síl v Nitre. „Zmysel pre srandu? Tak trochu! V každom prípade som sa snažil, aby moja vec aj trochu zabavila, pretože

tieto vojenské témy sú zrejme spracovávané viac z toho vážnejšieho konca. Skrátka, chcel som byť aj týmto spôsobom originálny,“ sebavedome vysvetlil študent osemročného gymnázia v Martine Tomáš Bačč, za ktorým sa umiestnili v kategórii stredoškôlkov Slavomír Sýkora z Obchodnej akadémie v Seredi a gymnazistka z Košíc Zuzana Molnárová. Spomedzi vysokoškôlkov boli najlepší Matúš Lakoščík z Katolíckej univerzity v Ružomberku, Dáriuš Jurík z Trnavskej univerzity získal striebro a Eva Šimúňová z Univerzity Komenského v Bratislave skončila tretia.

A čo na zámer sprofesionalizovať ozbrojené sily povedal líder skupiny Hex Tomáš „Yxo“ Dohňanský? : „Keď som bol mladý a počul som slovo armáda, mal som, priatelia moji, vážnu koprivku. Aj preto ma na vojnu nedostali. Tí ľudia, ktorí majú radi veci okolo vojenciny, nech si robia svoje. Budeme to každý robiť s láskou a ako profesionáli a bude to fakt dobré.“

Bolo to presné. Piesne a zábava patrili napríklad aj rotnému Miroslavovi Bobkovi, odmiňovačovi, ktorý už bol v dvoch

misíách. No nielen jemu, pretože ako sám tvrdí, bez opory by misie zvládol len ťažko: „Bola som doma úplne sama na dve malé deti. Prvý polrok, kedy som im musela vysvetľovať, že čo to máme za ocka, keď nechodíeva domov spinkať, som preplakala. Je to však jeho práca, má ju rád a o to som radšej, že sme tu teraz všetci štyria spolu,“ povedala pani Slávka Bobková.

„Počúvaj, uvedomuješ si, že sme už dvadsať rokov nejedli vojenský guláš...?“

spomínali v jedálenskom stane dvaja kamaráti – Tibor Jedlička a Ing. Peter Jančo, z ktorých prvý slúžil na základnej službe v Košiciach a druhý v Žamberku. V tom čase desiatky mladých, z ktorých vojenskú uniformu oblečú len tí, ktorí budú chcieť, tancovali pred pódium. Potom sa zmrklo. Hex spustil svoj známy hit „Je v piatok podvečer“. Pohodička a uvoľnenosť.

Pavol VITKO

Foto: **Michal BURZA**

Zelená profesionálnej armáde

Keď som sa dnes po prvýkrát dozvedel od môjho staršieho brata, že minister obrany Juraj Liška vypísal súťaž na tému Profesionálna armáda, zbral som túto informáciu ako jednu z mnohých. Jedným uchom dnu a druhým von. Jednoducho som ju vzal na vedomie a zabudol som na ňu. Spomenul som si na bratove slová, neviem prečo, až tesne pred spaním.

Čo ja viem prečo práve pred spaním? Hmmm, žeby snád práve preto, že sme predtým vždy odšadiaľ počúvali, že nepriateľ nikdy nespí? Alebo preto, že sa hovorilo, že naši kamaráti, ktorí narukovali slúžiť vlasti, nám počas spánku strážia naše pokojné sny? Možno to bola nejaká asociácia pred spaním. Naozaj neviem. Bolo to úplne spontánne.... Avšak tá informácia, ktorú predtým len tak po dobrom obede prehodil môj brat, mi dnes

večer vážne nedala spať. O trištvrte na jedenást som kvôli nej vstal z postele a opäť naštartoval môj už niekoľko desiatok minút oddychujúci počítač.

Dozvedieť sa viac o tom, čo mi brat len úchytom spomenul, nebol v priebehu niekoľkých pár sekúnd žiadny problém. Vzápätí ma prekvapila úvodná internetová stránka ministerstva obrany. Niežeby by bola niečím mimoriadna, to zasa nie, len ma trochu zaujalo, že jej ani nič nechýba v porovnaní s inými, ktorých desiatky dennodenne navštvím. Pokojne môžem skonštatovať – prvé milé prekvapenie pri prvom styku s našou armádou. Aj keď treba dodať, že len virtuálne. Ale aj tak celkom dobrá bilancia, čo povieť? Hlavne v porovnaní s tým, čo vďaka pravidelným správam z agentúry „Jedna pani povedala“ už roky počúvam od starších kama-

rátov. Prevažne sa všetko točí okolo toho, ako je v armáde všetko zastarané, ako nič nefunguje a ako je najlepšie sa jej na sto honov vyhnúť. Až príliš často z ich úst počúvam aj o tom, ako počas základnej vojenskej služby ešte vždy museli staromódne leštiť kanóny, z ktorých na Píave strieľali ešte naši dedovia. A tu zrazu BOOOM!!! Celkom slušná internetová stránka písaná aj pre normálnych ľudí. Tuším, že sa niečo stalo. Aspoň v tomto jednom ukazovateli už naši milí „zelení gumáci“ nezaostávajú.

Ako som sa dočítal v týchto riadkoch ďalej, predsa sa to asi len nebude s tou našou armádou až také zlé, ako som doteraz zo všetkých strán počúval. Varovali ma pred ňou už viacerí, vrátane mojich dvoch starších bratov. Tí sa nástupu do jej pevných šikov, na rady svojich starších

kamarátov, úspešne už niekoľko rokov z rôznych dôvodov vyhýbajú. Robia tak hlavne na základe zaručených správ od starých „mazákov“, ktorí skúsenosť so zelenou uniformou majú už dávno za sebou. Veď prečo aj nie. Dnes to počujete zo všetkých strán. Nič poriadne sa tam vraj človek nenaučí. Akurát tak fajčiť, chlášť a v tom horšom prípade aj drogovat'. Kladiem si otázku: Načo by sme teda mali chodiť na „vojnu“? Veď dvakrát do roka si môžeme ísť zastreliť aj na kolotoče. Nemusíme kvôli tomu šesť mesiacov pucovať rajóny a makat' v kuchyni. Po šikane tiež nebažíme, no tak prečo by sme niekomu mali robiť zadarmo niekoľko mesiacov poskoka, keď svoj voľný čas dokážeme aj sami lepšie využiť.

Viem si veľmi dobre predstaviť, ako by som sa sám po niekoľkotýždňovom základnom výcviku a dvoch streľbách so „slepákmi“ hrdinsky vrhol do boja za vlasť. Hlavne, keď mi to je úplne jedna. Do uniformy ma navliekli nasilu a dostal som len nepostačujúci tréning, ktorého metodika sa už desaťročia nemení. Jeden mesiac zo šiestich sa vraj frekventanti učia iba správne pochodovať po „buzeráku“, aby dobrým dojmom zapôsobili na naše dojaté mamičky pri prisáhe. No a zvyšných päť mesiacov len upratujú okolie kasárni, zapisujú návštevy na bráne, varia, perú a žehlia. Týmto stavom sa netaja ani naši najvyšší vojenský predstavitelia. Tí verejne pripustili, že skoršie ukončenie základnej vojenskej služby nie je možné práve preto, že ešte nemáme dosť civilných zamestnancov, ktorí by tým skutočným vojakom zabezpečovali potrebný servis. Výpadok pracovnej sily „základákov“ si teda ešte takmer celý jeden rok nemôžeme dovoliť, a to aj napriek tomu, že jeho „výcvik“ nepatrí medzi tie najlacnejšie. Má teda zmysel obliekať mladých chlapcov do zelenej uniformy len preto, lebo to prikazuje niekoľko rokov starý zákon ešte z čias, keď sme sa bránili všadeprítomnému imperialistickému nepriateľovi. Asi to nie je dvakrát najrozumnnejšie. Čo poviete?

Keď mne osobne chýba motivácia niečo robiť poriadne, výsledky sú až príliš často katastrofálne. Bojím sa, že by tomu bolo tak aj v tomto prípade. Náš štát by si pravdepodobne zaslúžil oveľa oduševnenejších a presvedčenejších obrancov, akým by som bol momentálne ja sám. A nemyslím si, že je by to bol len môj prípad. Asi je nás takých viac, ktorí nedokážu podať stopercentný výkon, keď nie sú o niečom vnútorne presvedčení.

Možno aj práve pre toto vlastné sebazpoznanie som do styku s armádou reálne, až do dnešného dňa, chvalobu neprišiel. Asi ma vôbec nelákalo a nezaujímalo robiť niečo na pol plynu, s nezaujímom a z donútenia. Z toho, čo som dodnes o našej armáde počul, ma nič nepresvedčilo o tom, že by som mal vstúpiť do jej radov. Zopár vtípných príhod môžem zažiť aj na v nejakom letnom tábore, ktorý si vyberiem podľa môjho záujmu a budem sa naň tešiť. Keď mám byť ale úprimný a trochu aj sarkastický zároveň, neviem celkom isto, či by moje rozprávanie o zážitkoch z letného tábora, zneli tak vznešene a pútavo, ako stále sa opakuje heroické historky z „vojny“. Tími ma moji známi pri spoločných posedeniach krmia už roky. Zdá sa im vtípné rozprávať o tom, kto koho toho zniesol, kto bol najprv buzerovaný a ako sám nakoniec „spravodlivo“ buzeroval iných. Takýmto spôsobom sa vraj ešte aj dnes rodia na Slovensku

z chlapcov chlapi. Je to však ten pravý dôvod, prečo by mal mladý muž za štátne peniaze podstúpiť takúto nezmyselnú frašku?

Teraz však čítam v týchto riadkoch na internetovom portáli Ministerstva obrany Slovenskej republiky niečo iné. Naša armáda vraj prechádza reformou. Sám som zvedavý, ako to dopadne. Vstupom do Severoatlantickej aliancie sme sa stali súčasťou kolektívnej obrany. O tej sme už čosi počuli aj v škole. Mala by vraj byť lacnejšia a efektívnejšia. Už vraj nebudeme potrebovať toľko ľudí v armáde. Už nebudeme priznávať výhody, ktoré majú prislúchať právom len vojakom, každému. Naši „bojovníci“ z kuchýň a pracovní sa razom stanú civilnými zamestnancami. Pekný výsluhový dôchodok vojaka, na ktorý sme sa im všetci celé roky, za podstúpené riziko oparenej nohy skladali, sa im razom rozplynie v hmle.

Nepotrebné, roky chátrajúce objekty vraj bezodplatne už v týchto dňoch dostávajú od vojska subjekty, ktoré ich opäť po rokoch snád' zmysluplne začnú využívať.

Vo večerných správach som začul, že naši vojaci sa po niekoľkých desaťročiach ocitli opäť so zbraňou v ruke na miestach, kde vďaka svojim schopnostiam môžu pomôcť iným. Žeby už veci naozaj začali fungovať tak ako majú? To by bolo milým prekvapením. V tomto roku ma totižto čaká – ako všetkých mojich vrstovníkov – odvod. Keďže ma, ako som už spomínal, osobne do služieb armády nič neláka, po tomto zo zákona povinnom akte, budem mať o starosť viac. Konkrétne mi pribudne problém, ako sa vyhnúť nástupu na základnú prezenčnú službu, či ako sa to dočerta volá? Rokmi overených postupov sa mi núka viac....Prvým z nich je modrá knižka, ktorá zo mňa urobí na zvyšok života polokripla. Aj keď mi teda nič nie je, ale čosi sa vraj na papieri vždy nájde, keď sa chce... Alebo si bezstarostnú mladosť predĺžim ešte nejakým pokusom o štúdium na vysokej škole. Odklad zo študijných dôvodov je totižto tuťovka. V najhoršom prípade si niekde vybavím civilku.

Ale snád' veci naozaj začnú aj u nás fungovať tak, ako majú. Pevne verím, že od roku 2006 budú do armády

nastupovať už iba tí, ktorí majú k tomuto nesporne dôležitému a zodpovednému povolaniu vhodné predpoklady a vzťah. Možno si svoj tajný sen a hádam aj životné poslanie bude môcť na profesionálnej úrovni splniť každý, kto sa seriózne rozhodne pre službu vlasti. Či už muž, alebo žena, ktorá vie, čo chce dosiahnuť. Ktorá vie, kde je jej miesto a pre rozvoj svojich schopností a kariéru v armáde urobí všetko nevyhnutné z vlastnej vôle a chcenia. Práve takýchto ľudí by sme si mali vážiť. Nie každý má totižto v sebe ten obrovský pocit statočnosti, ktorý ho predurčuje k tomu, aby sa staral o bezpečnosť našej spoločnosti za nás všetkých. Týmto ľuďom preto musíme umožniť prístup k najmodernejším výdobytkom vedy a techniky.

Dnes už vojny nevyhrávajú stotisícové armády do vojenských uniform navlieknutých amatérov, ale

niekoľko tisícok precízne vycvičených a vyzbrojených profesionálnych vojakov, ktorí sa veľmi dobre vyznajú v tom, čo robia. Vedia, v čom tkvie podstata ich neľahkej práce a za čo sú z našich daní nadštandardne platení. Aj keď riziko smrti pri ich povolani je neúmerne akémukolvek platu, oni sami sa preň dobrovoľne rozhodli. Vybrali si svoju neľahkú cestu a my by sme im za to mali byť vďační. Vďační zato, že sú ochotní položiť svoje životy aj za mňa... Za jedinca, ktorý by nemal v reálnom boji šancu ubrániť sa sám. Takých je nás v našej spoločnosti drvivá väčšina. Nie všetci sme predurčení na prežitie v tvrdom boji. Nie všetci máme tie správne fyzické a duševné predpoklady. Všetkým nám, malým deťom, starým mužom a ženám, neostáva nič iné, len veriť, že sa o našu bezpečnosť budú starať tí najlepší. Tí najlepší, ktorí prejdú drobným sitom výberu a tvrdým každodenným výcvikom profesionála. Tí, ktorí sú odhodlaní položiť za druhých aj to najcennejšie, čo majú.

Tomáš BAČĚ – 1. miesto v kat. stredné školy, Osemročné gymnázium, Ul. J. Lettricha, Martin

Jašterky strieľali pod Tatrami

Mínometná strela vyletela z okraja lesíka na strelnici Dvorce do výšky asi 700 až 800 metrov. Vo vzduchu sa z nej oddelili dva rukávy. Jeden zelený, druhý červený - a pomaly klesali. Oba rukávy, ktoré znázorňovali vzdušný výsadok, pozorne sledoval vo VVP Zálužica veliteľ 30 milimetrového protiletadlového dvojkanóna čatár Peter Borský, no najmä strelec čatár Jozef Ďurina. Ved' práve od jeho dobrého oka záviselo, či úsilie celej osádky bude nakoniec korunované úspechom. Jozef musel cieľ zamerať, určiť nadbeh a v správny čas stlačiť pedále...

Rodák z Nitry po absolvovaní Stredného odborného učilišťa absolvoval vojenčinu v nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde. Práve tam pred štyrmi rokmi nastúpil ako vojenský profesionál. Od prvého októbra minulého roku je strelcom protiletadlového dvojkanóna. Na prvé streľby sa pripravoval od začiatku roka. Svoje pocity tesne pred nimi zhrnul do konštatovania.

vojenského profesionála uvažoval hneď po maturite na gymnáziu. Sen sa mu splnil začiatkom minulého roku.

„Myslím, že sme sa dostatočne pripravovali na streľby. Prezreli sme si video zo streľieb a prakticky sme vedeli, do čoho ideme. Ale určitému brneniu v celom tele som sa predsa len nevyhol. Všetko bolo na streľcovi. Ja som mu len ukázal smer...“ hovorí 21-ročný veliteľ dela.

pre nemecké ponorky. Nedávne vojnové udalosti na Balkáne síce pripomenuli, že ešte v súčasnosti patrí v niektorých smeroch medzi účinné zbrane, ale aj to, že časté dlhodobé používanie sa prejavilo na jeho väčšej poruchovosti.

Skutočným vyvrcholením dvojdných streľieb vo Vojenskom výcvikovom priestore Kežmarok – Zálužica bolo však až cvičenie číslo 3. Je to streľba na strmhlavý cieľ. Imituje ho taktiež mínomet, ale tentoraz sa strieľa na nábojnicu, ktorá vyletí z mínometu a padá strmhlav dolu oveľa väčšou rýchlosťou, ako pri predchádzajúcej úlohe. Až tu sa podľa podplukovníka Ľubomíra Mattu, veliteľa Výcvikového zariadenia Kežmarok, ktoré celé streľby zabezpečuje, ukáže, ako je celá osádka vycvičená. Najmä či strelec dokáže včas zachytiť cieľ.

„Viaceri odborníci sa zhodujú, že je to ešte ťažšia úloha, ako zasiahnuť vlečný terč, ťahaný za lietadlom,“ pripomína podplukovník Matta.

Okrem príslušníkov nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády sa na streľbách zúčastnili aj osádky kanónov práporu rádiolokačného prieskumu z Bakovej jamy. Osádka dela čatára Mariána Blažka bola zložená z príslušníkov veliteľskej podpornej roty. Dopĺňal ju len strelec z roty rádiolokačného prieskumu Močiar rotný Richard Bayer.

Iba stlačiť pedál

Strelec, rodák z Brezna, absolvoval pred piatimi rokmi Vojenskú strednú školu v Liptovskom Mikuláši so zameraním na protivzdušnú obranu a odvtedy pôsobí na Močiari. Tesne po streľbách, kým nabíjači odnášali prázdne zásobníky, si sadol obďaleč, chvíľu pozoroval, ako strieľajú jeho kolegovia, a potom sa rozhovoril.

„Spočiatku som bol trochu nervózny. Cieľ bol veľmi malý a rýchlo klesal k zemi. Vedel som, že ak ho včas nezachytím, tak práca celej osádky bola zbytočná. Bola by to škoda.

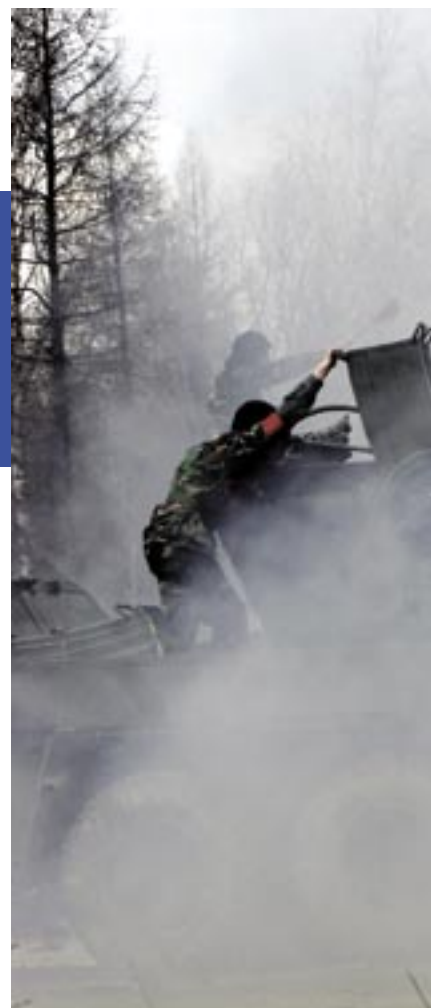

„Je to ako keď sa dlho dopredu veľmi tešíte na narodeniny, že dostanete tortu a odrazu ju máte v rukách,“ približuje streľby 24-ročný profesionál.

Zelený a červený rukáv

Jeho veliteľ čatár Peter Borský je taktiež rodákom z mesta pod Zoborom. O dráhe

S výkonom svojich podriadených bol spokojný aj náčelník štábu protiletadlovej raketovej brigády podplukovník Michal Švantner. Dvojkanón (alebo „jašterka“, ako mu hovoria protiletadlovci) patrí medzi pomerne zastarané zbrane, ved' do výzbroje ho zaradili už pred viac ako päťdesiatimi rokmi. Pritom jeho história siaha ešte ďalej. Pôvodne to mal byť kanón

da. Ved' všetku ťažkú prácu pri nabíjaní, manipulovaní so zásobníkmi i s vozidlom si odniesli nabíjači desiatnici Peter Gierl a Tomáš Tököly a vodič vojak Marek Danko. Ja som len zachytil cieľ, namieril a odpálil. Nakoniec sa nám podarilo aj túto úlohu zvládnuť,“ hovorí 24-ročný strelec.

Jeho rovnako starý veliteľ čatár Marián Blažek je rodákom z Čadce. Pri plnení úlohy musel dávať okrem iného pozor aj na čas. Na streľbu boli vyčlenené len tri minúty počas krátkej zastávky.

„V marci sme boli síce dva týždne na vyvedení na Koliňanskom vrchu, aby sme sa čo najlepšie pripravili na skutočné streľby, ale niekedy tá nervozita predsa len zapra-

covala. Dosť som sa obával, či tie staré kanóny strelby vôbec vydržia bez porúch. Vždy, keď nastali problémy, veľmi rýchlo si s nimi poradili naši technici a najmä ich kolegovia z miestneho výcvikového zariadenia, kde sú skutoční odborníci," už s ne-falšovanou spokojnosťou v hlase konštatoval čatár Blažek.

Počínanie svojich podriadených starostlivo sledoval veliteľ veliteľskej podpornej roty kapitán Ladislav Hipík. Rodák z Dunajskej Stredy ukončil v roku 1998 vo vojenskej akadémii štúdium PVO a patrí medzi tých pár veliteľov, ktorí velili jednotkám vyzbrojených protiletadlovými dvojkanónmi. Spolu so svojím zástupcom nadporučikom

Milošom Peštom urobili maximum, aby osádky boli čo najlepšie pripravené.

„Spočiatku to nebolo jednoduché, lebo vlastne nikto z týchto kanónov nestrielal. Chýbali nám predpisy, písomné prípravy. Všetko sme si museli vyrobiť. Veľmi nám pomohli aj videonahrávky zo strelieb. Aby si vojaci aspoň trochu zvykli na hluk pri nich a celkovú atmosféru, tak sme využívali imitačné pomôcky. Najdôležitejšie ale bolo, že vojaci chceli čo najlepšie obstáť. Nechýbala im chuť do práce. To bola podľa mňa ich najväčšia devíza," zdôraznil veliteľ roty kapitán Hipík.

Zástupca veliteľa práporu major Jaroslav Gejdoš zasa pochwálil veľkú súťaživosť, ktorá vládla medzi jednotlivými osádkami. A to nielen v priebehu samotných strelieb. Prápor má svoje roty rozmiestnené prakticky po celom území Slovenska. Od Michaloviec na východe až po Mierovo na západe. Nie všetci sa ale mohli na strelbách zúčastniť. Nakoniec sa to podarilo len zhruba dvom tretinám tých najlepších.

Po ukončení celej akcie svoju spokojnosť neskrýval ani veliteľ práporu podplukovník František Víglaský, ktorý bol aj riadiaci strelieb. „Prakticky pre všetkých to bola nová úloha. Dvojkanóny sa v našich podmienkach používajú na ochranu

určená ako strelec 30-milimetrového protiletadlového dvojkanónu. Rodáčka z Prešova vystriedala po maturite na Strednej ekonomickej škole niekoľko zamestnaní. Okrem toho už tretí rok diaľkovo študuje ekonómiu na banskobystrickej Univerzite Mateja Bela.

„S pracovnými možnosťami v Prešove a okolí a vôbec na východe to vôbec nie je ružové. Práca alebo nie je, alebo keď je, tak veľmi slabo platená. Okrem toho človek nikdy nemá istotu, či tá firma bude mať na výplaty aj nasledujúci mesiac. Práve tieto dôvody ma nakoniec priviedli do ozbrojených síl. Zatiaľ som so svojím

rôť rádiolokačného prieskumu. Keďže túto pomerne zastaranú techniku sme dostali až v priebehu minulého roku, mohli sme praktický výcvik začať až od tohtoročného januára. Napriek krátkosti času, veku techniky a niektorým poruchám sa nám nakoniec podarilo všetky strelecké úlohy splniť," zhodnotil podplukovník Víglaský.

Ženský pohľad

Celý priebeh strelieb pozorne sledovali aj čerství prví absolventi Výcvikovej odbornej školy PVO a elektronického boja z Mokrade. Najmä vojačka Jana Malášiová. Nie náhodou. Veď práve ona je pred-

rozhnutím spokojná," vypovedala sa 27-ročná vojačka Malášiová.

Koncom minulého roka absolvovala v Martine základnú výcvikovú školu, teraz v Mokradi odbornú a nastupuje k nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde ako strelec protiletadlového kanóna. A čo hovorí na strelby? „Všimla som si najmä strelcov. Keď som videla, aký je ten cieľ malý a ako rýchlo klesá k zemi, mala som za nich malú dušičku. Nakoniec to zvládli. Keď ma vyberú na nejaké budúce strelby, budem sa mať pred nimi čo učiť," konštatovala Jana.

Jozef ŽIAK
Foto: **Michal BURZA**

Nové trendy vo výcviku Ozbrojených síl Slovenskej republiky - 1. časť

Cvič, ako budeš bojovať

Získaním členstva v Severoatlantickej aliancii a v Európskej únii sa podstatne zmenilo geopolitické postavenie Slovenskej republiky. Po roku trvania novej bezpečnostnej a politickej situácie sa v našej vlasti vytvorili priaznivé podmienky na riešenie mnohých politických, ekonomických a sociálnych otázok.

Posledné pokračovanie v pozitívnom vývoji si však z hľadiska celospoločenských záujmov zákonite vyžaduje aj vytvorenie zodpovedajúcich východísk pre zmysluplnú a efektívnu transformáciu Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Moderné ozbrojené sily 21. storočia už totiž nie sú charakterizované robustnými statickými štruktúrami, ale spôsobnosťou účinne kooperovať v mnohonárodných operáciách a pružne odpovedať na novodobé bezpečnostné výzvy. Každá skutočná zmena sa však najprv začína zmenou v myslení. Bez transformovania ľudí nemožno transformovať inštitúciu. Prioritou reformy v ozbrojených silách sa preto

obmedzenia podstatne lepšie vyhovujú profesionálni vojaci. Služba reprezentovaná vojakmi povinnej služby preto postupne končí, alebo bude pozastavená.

Tento trend si vynucuje aj zásadnú zmenu prístupu k výcviku profesionálnych vojakov. Strategickým cieľom smerovania Ozbrojených síl SR je vybudovanie relatívne malých, ale vysoko kvalitných, primerane vyzbrojených a veľmi dobre vycvičených síl, schopných integrovať sa do kolektívnych obranných mechanizmov NATO a EÚ.

Rozhodujúcim bojovým prvkom ozbrojených síl je veľmi dobre vycvičený personál. Intenzívny, realistický, súčinnosť a mnohonárodný výcvik zame-

telstva síl výcviku a podpory OS SR. Jeho základným poslaním je organizovať, zabezpečovať a riadiť vstupný výcvik budúcich profesionálnych vojakov, kariérnu prípravu profesionálnych poddůstojníkov a využívanie výcvikových priestorov.

Z hľadiska zdrojov budeme dôraz klásť na rozvoj uceleného plánu riadenia výcviku OS SR podľa vypracovaného štandardu, ktorý zabezpečí individuálny aj kolektívny výcvik a dobré vedenie výcvik lídrov. Výcvikové úlohy budú prevzaté z celého spektra bojových a nebojových operácií podľa poslania, ktoré majú OS SR plniť. V najbližších rokoch priority financovania sa okrem

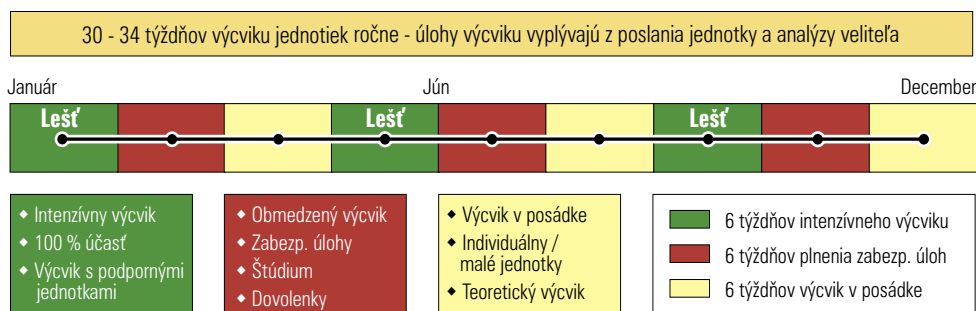
- používanie schválených úloh, podmienok a štandardov výcviku,
- realizácia požiadavky „cvič, ako budeš bojovať“,
- zavedenie opakujúcich sa cyklov výcviku počas jednoročného výcvikového cyklu (cyklus intenzívneho výcviku, udržiavacieho výcviku a cyklus plnenia podporných úloh) – pozri obr. 1,
- vyhodnocovanie výcviku namiesto kontrol výcviku, zdrojové zabezpečenie intenzity výcviku podľa zaradenia jednotiek do síl pripravenosti (stupňov pripravenosti),
- modernizácia výcvikových zariadení a technológií s dôrazom na zavádzanie simulácií do výcviku.

Nová výcviková stratégia OS SR

Výcvik jednotiek bude nevyhnutne vykonávať do stupňa prapor (oddiel) a za jeho nedeliteľnú súčasť považovať aj výcvik veliteľov a štábov praporov a brigád (viď obr. 2). Výcvik jednotiek úrovne praporu bude mať charakter spoločného výcviku spolu s jednotkami bojovej a logistickej podpory a s podporou letectva. Výcvik sa bude realizovať aj podľa zaradenia síl do kategórie vyššej pripravenosti a nižšej pripravenosti. Jednotky síl vyššej pripravenosti budeme vyvádzať do výcvikového priestoru trikrát, z toho dvakrát v prápornej skupine, a jednotky síl nižšej pripravenosti dvakrát, z toho jedenkrát v prápornej skupine v cykloch intenzívneho výcviku na dobu tri týždne k poľným cvičeniam rôt a praporov do VVP Lešť ako hlavného výcvikového priestoru OS SR. Obsahom šesťtyždňového cyklu intenzívneho výcviku bude všestranná príprava na vyvedenie, presun do VVP, ubytovanie, vykonanie výcviku, presun do posádky, ošetrovanie techniky a materiálu po vyvedení.

Vykonávanie výcviku v jednom cykle intenzívneho výcviku (v silách nižšej pripravenosti) a v troch cykloch udržiavacieho výcviku, čo obsahuje výcvik jednotlivca, družstva (posádky), čaty s dôrazom na strelbu z lafetovaných a ručných zbraní sa predpokladá vo VVP Turecký vrch, VVP Kamenica nad Cirochou a na posádkových strelniciach a cvičiskách. Pre ostré strelby letectva na pozemné ciele a bombardovanie sa

Obr. 1 - Ročný výcvikový cyklus jednotky síl vysokej pripravenosti

stáva menej početný, ale o to kvalitnejší personál.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky (OS SR) žijú procesom zmien v oblasti vojenského personálu už viac ako tri roky. Za toto obdobie došlo k výraznej transformácii vojenského personálu a k zmene jeho hodnotnej štruktúry. Inštitút povinnej služby nedokázal kvôli dĺžke tejto služby, ako aj z dôvodu jej povinného charakteru, zabezpečiť dosiahnutie potrebnej kvality v novom zmenenom bezpečnostnom prostredí. Ukazuje sa, že širokospektrálnemu použitiu vojakov (od vojenských ohrození, cez plnenie úloh mierových misií až po podporné činnosti v rámci živelných katastrof) prakticky bez teritoriálneho

rany na plnenie stanovených bojových poslania predstavuje základ rozvoja mobilných profesionálnych síl.

Preto jedným z rozhodujúcich cieľov komplexnej reformy OS SR je vytvorenie takej koncepcie výcviku, ktorá zabezpečí zvýšenie bojovej a operačnej pripravenosti ozbrojených síl na základe štandardizovaného a efektívneho výcviku, pri súčasnom rešpektovaní pridelených zdrojov. Charakteristickou črtou novej koncepcie výcviku je centralizované vykonávanie vstupného výcviku budúcich profesionálnych vojakov, oddelene od prípravy bojových jednotiek. Súčasťou tejto koncepcie bolo i vytvorenie veliteľstva výcviku ako taktického stupňa velenia v rámci Veli-

teľstva síl výcviku a podpory OS SR. Jeho základným poslaním je organizovať, zabezpečovať a riadiť vstupný výcvik budúcich profesionálnych vojakov, kariérnu prípravu profesionálnych poddůstojníkov a využívanie výcvikových priestorov.

Nový systém riadenia výcviku OS SR

V nadväznosti na nové poslanie a požiadavky na moderné OS SR bol v roku 2003 vypracovaný nový systém riadenia výcviku jednotiek (SPJ-3-3 - Vycv), z ktorého vyplývajú tieto najpodstatnejšie zmeny:

- nové postavenie veliteľa jednotky,
- využívanie zoznamu rozhodujúcich úloh výcviku jednotky, ktorý vychádza z poslania jednotky,

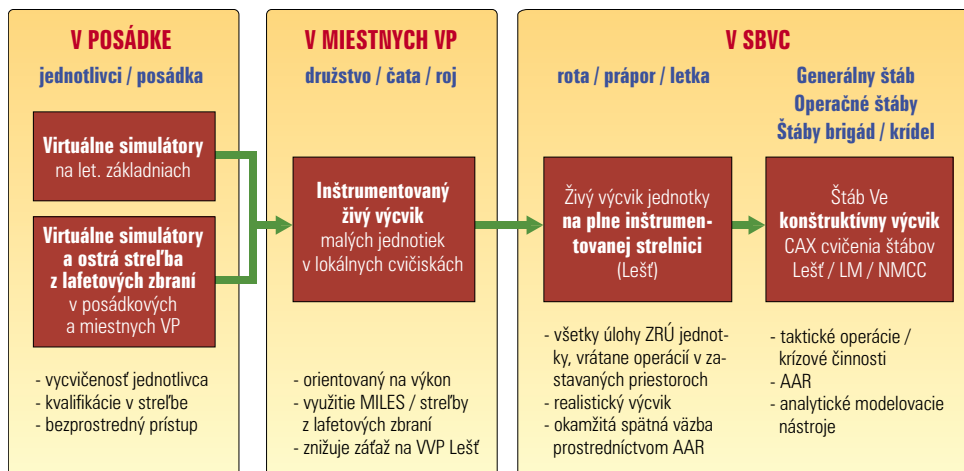
budú využívať VVP Kuchyňa a VVP Kamenica nad Čirochou, ktoré majú na tento účel vybudované letecké strelnice.

Plánujeme, že výcvik mechanizovaných práporov a prápornej skupiny formou súperiácií cvičení v Spoločnom bojovom výcvikovom centre Lešť (SBVC) s využitím prostriedkov živej simulácie budeme považovať za hlavnú prioritu budúceho využívania VVP Lešť, čo si postupne vyžiada obmedzenie výcviku ostatných zložiek OS SR v tomto výcvikovom priestore.

Výcviková koncepcia SBVC bude využívať bojový operačný systém (BOS), ktorý obsahuje 6 hlavných prvkov vojenských operácií (viesť manéver, cvičiť velenie a riadenie, rozvinúť spravodajstvo, zasadiť palebnú podporu, viesť bojové zabezpečenie a udržiavanie, poskytnúť ochranu síl) a bude spočívať:

- v poskytovaní moderných výcvikových zariadení a vysoko profesionálnych „výcvikárov“ pre bojové jednotky a jednotky bojovej podpory OS SR za účelom realizácie cvičení, ktoré obsahujú manéver jednotiek spojený s ostrou strelbou, počas manévru jednej jednotky proti druhej v scenári „sila proti sile“, ktorý podporia pokročilé výcvikové technológie na riadenie a zaznamenávanie výsledkov takýchto „bojov“.

Obr. 2 - Výcviková stratégia OS

- **Primárne zameranie:** 3-týždňové rotácie „Bojovník“ pre výcvik bojových práporov a brigád. Všetky zariadenia a podporné jednotky SBVC budú vyhradené pre plánovanie, koordináciu a vedenie týchto rotácií.

- **Sekundárne zameranie:** Naplánované cvičenia konštruktívnej simulácie (CAX) pre štáby práporov, brigád a zložky síl/SOZ v simuláčnom centre SBVC. V prípade potreby je možné, aby cvičenia konštruktívnej simulácie (CAX) boli súčasťou plánovanej rotácie „Bojovník“ alebo ako samostatne naplánované cviče-

nia. Iba simulačné centrum a jeho podporný štáb budú vyhradení na ich podporu.

- **Terciárne zameranie:** Výcvikové zariadenia v SBVC budú sprístupnené pre použitie všetkým jednotkám/školám, ak nie je naplánovaná rotácia „Bojovník“ alebo CAX.

Poslaním spoločného bojového výcvikového centra bude poskytovať intenzívny, realistický výcvik kombinovaných zbraní (vševojskový) a spoločný výcvik, zameraný na úroveň práporných skupín a brigád, ktoré budú asis-

tovat veliteľom pri rozvoji vycvičených, kompetentných vodcov a vojakov v príprave jednotiek na úspech na modernom bojiisku. Ide o rozpracovaný projekt, ktorý je jednou z priorit reformy OS SR.

Profil nového profesionálneho vojaka OS SR

Vojak po vstupnom základnom výcviku musí byť schopný žiť podľa pravidiel a princípov OS SR, definovať základné hodnoty a riadiť sa podľa nich. Zároveň musí rešpektovať zákony, hodnoty, históriu a príslušnosť k Slovenskej republike, základné demokratické a všeludské hodnoty spoločnosti, štátne inštitúcie Slovenskej republiky, svojich nadriadených, profesionálnych vojakov s vyššou hodnotou, druhov v zbrani i seba samého. K tomuto musí zvládnuť činnosť vojaka v boji i mimo neho a všeobecné povinnosti vojaka potrebné na plnenie úloh v OS SR. Samozrejme je zvládnutie bojového použitia a manipulácie s osobnou zbraňou, spôsobu poskytnutia prvej pomoci vyhradeným z boja, spôsoby svojpomoci a ďalšie základné poznatky nevyhnutné pre bojové nasadenie. Vojak musí byť pripravený znášať fyzickú náročnosť vojenského výcviku a v tom sa zdokonaľovať, rozvíjať svoju psychickú odolnosť zameranú na prekonávanie prekážok, ktoré vyplývajú zo života a služby v OS SR.

(Dokončenie v budúcom čísle)

Generálporučík Ľubomír BULÍK,
náčelník Generálneho štábu OS SR
Foto: **Mário PAŽICKÝ**

Vojenské veliace centrum

Charge d'affaires Spojených štátov amerických na Slovensku Scott Thayer a gen. Charles Johnson zo Vzdušných síl USA odovzdali v mene vlády USA 26. apríla ministrom obrany SR Jurajovi Liškovi certifikát a symbolický kľúč od Vojenského veliaceho centra (Military Command Center - MCC).

„Na vybudovanie centra boli využité fondy Spojených štátov v hodnote viac ako 3,81 milióna dolárov,“ uviedol po slávnostnom akte Scott Thayer (na fotografii). Vyjadril aj osobné potešenie, že sa tento projekt úspešne zavŕšil, keďže na ňom pracoval už v roku 2001, kedy pôsobil vo Washingtone. Vybudovanie Vojenského veliaceho centra ako rezortného krízového pracoviska bolo financované kombinovane. Okrem rozhodujúceho príspevku USA z Varšavskej iniciatívy užívateľské výdavky a náklady spojené s implementáciou systému hradí vo výške 754 tis. USD rezort obrany zo svojej rozpočtovej kapitoly. Krízové centrum je vybavené prostriedkami komunikácie, prenosu dát a ich uchovávaní a archivácie, analýzy či projekcie s využitím najmodernejších technológií.

„Centrum je pre nás dôležité aj v tom, že nám poskytne možnosti na vyhodnotenie a analýzu úloh plnených na základe vzniknutých situácií,“ povedal plukovník Ondřej Novosad, náčelník Centra riadenia operácií Generálneho

štábu OS SR, ktorému je veliace centrum podriadené. „Systém má schopnosti pôsobiť na medzinárodnej úrovni a využívať potenciál sily informácií z krajín aliancie, pričom zefektívni riadiace procesy v ozbrojených silách,“ zdôraznil náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Bulík. Dodal: „Som rád, že práve teraz, kedy sa naše ozbrojené sily stabilizujú ako platná súčasť NATO, dostávame do rúk takýto nástroj.“

(pv)

Foto: Michal Burza

Odporúčanie PTP-ákom

Oprávnenými osobami na poskytnutie jednorazového peňažného príspevku podľa zákona č. 726/2004 Z. z. sú osoby, ktoré boli zaradené do vojenských táborov nútených prác (VTNP) v rokoch 1948 – 1954, konkrétne od 1. októbra 1948 do cestných práporov ženijného vojska (CPŽV) a od 1. septembra 1950 najneskôr do 30. apríla 1954 do pomocných technických práporov (PTP), z dôvodu politickej nespôľahlivosti a ich pozostale manželky. Žiadosť je potrebné podať na oddelenie pre vydávanie osvedčení Ministerstva obrany SR najneskôr do 31. decembra 2005 a priložiť k nej zákonom požadované doklady (potvrdenie o zaradení osoby do VTNP z dôvodu politickej nespôľahlivosti od príslušného vojenského archívu, čestné vyhlásenie žiadateľa o občianstve Slovenskej republiky a o pravdivosti osobných údajov uvedených v žiadosti, vyjadrenie o spôsobe poukázania peňažného príspevku, pozostala manželka priloží k žiadosti aj výpis z knihy manželstiev nie starší ako tri mesiace preukazujúci manželstvo, ktoré nebolo rozvedené, úmrtný list zosnulého manžela, a v prípade uzavretia nového manželstva po smrti osoby zaradenej do VTNP aj sobášny list, preukazujúci zmenu jej priezviska).

Vzhľadom na to, že Vojenský archív v Trnave nedokáže z kapacitných dôvodov vydávať požadované potvrdenia v zákonnej lehote, odporúčame, aby oprávnené osoby podali žiadosť na oddelenie pre vydávanie osvedčení MO SR aj bez priloženia uvedeného potvrdenia. Toto oddelenie potom v takýchto prípadoch (ak žiadosť nie je kompletná) preruší konanie o poskytnutí príspevku do času, kým žiadateľ nepredloží všetky zákonom požadované doklady. Po ich doložení bude v konaní automaticky pokračovať, a preto nie sú namieste obavy žiadateľov zo zastavenia konania, respektíve z trvalého prerušenia kontaktu s nimi.

Dr. Petr ŠVANDA

Certifikát nemocnici

Britská nezávislá certifikačná spoločnosť BVQI udelila 26. apríla 2005 certifikát kvality ISO 9001:2000 Nemocnici ministerstva obrany Bratislava (NMO).

Za prítomnosti prezidenta SR a hlavného veliteľa OS SR Ivana Gašparoviča odovzdala osvedčenie kvality riaditeľovi NMO MUDr. Jurajovi Mistríkovi riaditeľka spoločnosti BVQI Katarína Srdošová.

mienok certifikácie splnila naša nemocnica najprísnejšie európske a svetové kritériá kvality a stala sa tak prvou nemocnicou na Slovensku certifikovanou touto spoločnosťou.

„Zavedenie systému manažmentu kvality podľa tejto normy predstavuje zásadný prelom v histórii NMO,“ informoval riaditeľ J. Mistrík. Dodal: „Dodržaním pod-

Certifikát kvalitatívnej normy ISO 9001:2000 platí pre poskytovanie zdravotníckych služieb v oblasti diagnostickej, liečebnej a ošetrovateľskej starostlivosti. Oprávňuje tiež na poskytovanie konzultačnej a vzdelávacej činnosti v odbore zdravotníctva.

„NMO preukázala, že jej systém manažmentu kvality je funkčný, plne implementovaný do praxe a smeruje predovšetkým k spokojnosti pacientov nemocnice,“ zdôraznila riaditeľka BVQI Katarína Srdošová.

Text a foto: Vladislav VAVRINEC

Jazykové vzdelávanie

Za komplexné a kvalitné poskytovanie jazykovej prípravy profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu zodpovedá Jazykový inštitút MO SR. O jeho úlohách, cieľoch a aktivitách sme sa porozprávali so zástupcom riaditeľa Milanom Jakubcom.

Jazykový inštitút Ministerstva obrany SR vznikol transformáciou reorganizovaných štruktúr 1. januára 2003 a je podriadený Sekcii ľudských zdrojov MO SR, informuje Ing. Jakubec. „Jednou z jeho hlavných úloh je vytvárať podmienky pre zvyšovanie jazykovej pripravenosti príslušníkov rezortu v súlade so základnými potrebami Ozbrojených síl SR a medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky,“ objasňuje zástupca riaditeľa. Jazykové vzdelávacie kurzy sa organizujú podľa Plánu jazykových kurzov rezortu MO SR na príslušný výcvikový rok v Hlavnom jazykovom pracovisku (HJP) v Bratislave a v jemu podriadených detašovaných jazykových pracoviskách (DJP). Tie sídlia v Trenčíne, Nitre, Topoľčanoch, Martine, Zvolene a Prešove. DJP zabezpečujú vyučovanie anglického jazyka v intenzívnych alebo blokovaných kurzoch. Organizujú tiež doplnkové, udržiavacie a špeciálne kurzy zamerané na rôzne vojenské oblasti. Hlavné jazykové pracovisko vyučuje okrem angličtiny aj nemecký a francúzsky jazyk. Inštitút poskytuje pre účastníkov niektorých zahraničných operácií aj základy arabského jazyka.

Doma i vonku

Dlhodobá zahraničná pomoc a spolupráca v oblasti jazykového vzdelávania sa rieši prostredníctvom SELUZ MO SR v súčinnosti s Úradom obrannej spolupráce USA, pridelencami obrany Veľkej Británie a Francúzska. Jazykový inštitút MO SR organizuje alebo zabezpečuje každý rok aj niekoľko zahraničných aktivít. Sú to najmä medzinárodné jazykové semináre. Pri ich realizácii spolupracuje inštitút napríklad s Britskou radou, Jazykovým inštitútom obrany (DLI) v San Antoniu v Texase, francúzskymi partnermi, či s Úradom pre medzinárodnú jazykovú koordináciu BILC. Ten zastrešuje členské krajiny Severoatlantickej aliancie. Pedagógovia inštitútu sa na medzinárodných

podujatiach nielen zúčastňujú, ale v zahraničných jazykových kurzoch a seminároch aj študujú a vyučujú.

Angličtina „frčí“

„Naši učitelia sa zameriavajú na stredné, vyššie a špecializované kurzy,“ vysvetľuje M. Jakubec a dodáva: „Kurzy základné, na získanie úrovne SLP 1111 (počúvanie, rozprávanie, čítanie s porozumením a písanie), podľa štandardizačnej dohody STANAG 6001, si určité vojenské útvary zaobstarávajú od vzdelávacích inštitúcií z civilného sektora. Stále narastá záujem najmä o štúdium anglického jazyka, ktorého podiel na výučbe je v súčasnosti až deväťdesiatpäťpercentný. Potrebnú pozornosť ale venujeme aj francúzštine a nemčine. Ruský jazyk sa vyučuje v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Kurzy organizované inštitútom každoročne absoljuje približne tisíc príslušníkov rezortu. Od začiatku pôsobenia vydal viac ako sedem tisíc osvedčení o jazykovej spôsobilosti.“

Snaha sa oplatí

Za výber do kurzov a jazykovú pripravenosť jednotiek, útvarov a zariadení zodpovedajú ich velitelia a riaditelia. „Účastníkom kurzov sa oplatí pristúpiť k výučbe čo najzodpovednejšie,“ zdôrazňuje zástupca riaditeľa. „Jazykové skúšky sa totiž spravidla organizujú formou viacúrovňových testov a ústnych preskúšaní. Je reálnou skutočnosťou, že účastníci, ktorí sa štúdiu venovali intenzívne, dosahujú pri záverečných testoch zvýšenie svojej pôvodnej jazykovej úrovne aj viac než o celý stupeň jazykovej spôsobilosti. Takto dosiahnu požadovanú úroveň v kratšom čase a majú perspektívu rýchlejšieho kariérneho rastu. Prax ukazuje, že veľká časť absolventov jazykových kurzov získané spôsobilosti z rôznych dôvodov ďalej nevyužíva, čo samozrejme vedie k ich postupnému oslabovaniu. Chceme preto

pripomenúť, že všetci absolventi jazykových kurzov a držiteľia osvedčení o jazykovej spôsobilosti sú sami zodpovední za udržiavanie si svojej jazykovej spôsobilosti na danom stupni,“ upresňuje Ing. Milan Jakubec.

A ako podobnému stavu predísť? Napríklad získaním poznatkov z oblasti svojej odbornosti štúdiom cudzojazyčnej literatúry a iných dostupných

materiálov. Len vtedy bude štúdium jazyka prínosom. Tých, ktorí vo svojom funkčnom zaradení nutne potrebujú cudzí jazyk ďalej zdokonaľovať, môžu byť služobným orgánom zaradený do niektorého z udržiavacích, doplnkových alebo špecializovaných kurzov.

Vladislav VAVRINEC
Foto: Michal BURZA

Druhy jazykových kurzov v podmienkach Ozbrojených síl SR

- ♦ **intenzívne** — denné, v trvaní spravidla štyri mesiace, vyššie kurzy 5 mesiacov
- ♦ **udržiavacie** — určené pre tých pracovníkov rezortu, ktorých velitelia vyšlú obnoviť si, respektíve zdokonaľiť si už získané jazykové vedomosti. Účastníci týchto kurzov spravidla dlhšiu dobu nenavštevovali žiaden jazykový kurz,
- ♦ **doplnkové** — určené na doplnenie si vedomostí za účelom vykonania (dokončenia) jazykovej skúšky požadovanej úrovne,
- ♦ **extenzívne kombinované (popoludňajšie)** — vhodné pre tých, ktorí nemôžu dlhodobo prerušiť výkon funkcie a nemôžu byť vyslaní do intenzívneho kurzu. Prebieha zvyčajne 2 krát do týždňa v popoludňajších hodinách;
- ♦ **extenzívne kombinované (večerné)** — určené pre tých príslušníkov, ktorí môžu študovať len po pracovnom čase, spravidla 2 krát do týždňa,
- ♦ **špecializované odborné** — zvláštna forma jazykovej prípravy, ktorá kombinuje prvky udržiavania sa a zdokonaľovania sa spolu so zvládaním špecializovanej odbornej vojenskej terminológie,
- ♦ **blokové** — pre tých pracovníkov MO SR a GŠ OS SR, ktorí môžu študovať každý druhý týždeň a nemôžu na dlhší čas prerušiť plnenie pracovných povinností,
- ♦ **blokové kurzy pre top manažment** — pre vedúcich funkcionárov MO SR a GŠ OS SR na získanie a zdokonaľenie si komunikačných schopností pri práci s médiami, vedení panelových diskusií, seminárov a podobne.

Reflexia korupcie

Problém korupcie zasahuje takmer všetky oblasti verejného života na Slovensku. Na to, ako vnímajú korupciu profesionálni vojaci a zamestnanci v rezorte obrany, sme sa opýtali vedúceho Oddelenia sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky PhDr. Karola Čukana, CSc. a jeho kolegyne PhDr. Evy Pollákovéj.

Naše oddelenie vzniklo 1. marca 1999 a postupne za obdobie uplynulých šiestich rokov prešlo v podriadenosti pod Komunikačný odbor Kancelárie ministra obrany SR, informuje Karol Čukan (na fotografii). „Medzi naše úlohy patrí okrem iného aj uskutočňovanie analýzy monitoringu médií, prieskumy verejnej mienky a zisťovanie spätnej väzby na niektoré kľúčové problémy v rezorte. Mienku tak profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu, ako aj civilnej verejnosti na problematiku korupcie v ozbrojených silách sledujeme niekoľko rokov. Táto úloha pre nás vyplynula z vládneho programu boja proti korupcii, ktorý Inšpekcia ministra obrany rozpracovala na podmienky nášho rezortu. Koncom minulého roka sme v spolupráci so sociológmi Personálneho úradu MO SR uskutočnili už štvrtý celoplošný výskum o danej problematike. Na jeho základe sme zaznamenali zo sociologického hľadiska zaujímavé nielen odpovede a názory, ale aj návrhy, ako tento negatívny jav riešiť,“ objasňuje Karol Čukan.

Aká je teda realita?

Podľa porovnania vývoja odhalenej trestnej činnosti Vojenskou políciou za uplynulé roky 2003 a 2004 vyplýva, že úroveň korupcie ani neklesá, ani nevzrástá. V každom z uvedených rokov zaznamenala Vojenská polícia päť prípadov podozre-

nia z korupčného správania podľa § 160 – 163(a) Trestného zákona. Napriek tomuto relatívne nízkemu číslu závery výskumu ukazujú, že problematiku korupcie príslušníci rezortu vnímajú veľmi citlivo – ako značne negatívny jav.

„Je dôležité zdôrazniť, že z hodnotenia miery korupcie vo vybraných oblastiach verejného života sa Ozbrojené sily SR umiestnili medzi päťnástimi vybranými

Podľa respondentov posledného výskumu možno korupciu v rezorte obmedziť najmä nasledovnými krokmi:

- Dôslednejšou kontrolou pracovníkov na riadiacich pozíciách
- Špeciálne realizovať dôslednejšie kontroly pri výbere do zahraničných misíí
- Uplatňovať tvrdé a exemplárne tresty, sankcie a dôsledné postihy
- Širšie medializovať prípady korupcie a ich vyriešenie v civilných aj vojenských médiách
- Uskutočňovať právnu osvetu a zvyšovať právne vedomie
- Dbieť na dodržiavanie zákonov, lepšia – účinnejšia legislatíva, vyššia vymáhateľnosť práva
- Spravidlosť pri odmeňovaní vojakov a civilných zamestnancov – zrovnoprávenie mzdovej hladiny vojakov a civilných zamestnancov
- Zmena myslenia, výmena generácií a prerušenie starých väzieb a „starých štruktúr“, potlačenie rodinkárstva

(Spracované podľa podkladov realizátorov výskumu)

rezortmi na priaznivom poslednom mieste. Podľa respondentov je teda rezort Ministerstva obrany SR korupciou postihnutý najmenej,“ vyzdvihuje PhDr. Čukan a dodáva: „V súčasnosti pretrvávajú prevažne

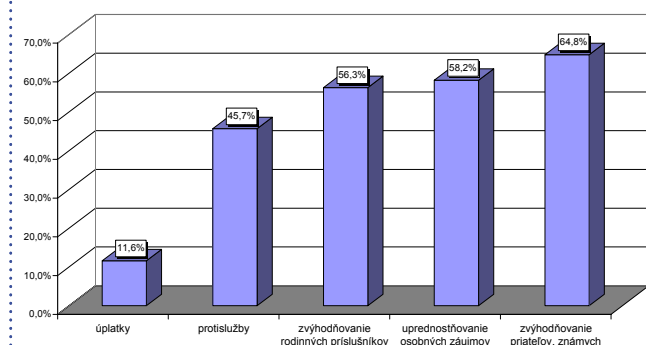
Oznámiť, či neoznámiť?

„Z výsledkov výskumu nám vyplýva, že len o niečo viac ako polovica opýtaných by podozrenie na korupčné správanie oznámila,“ hodnotí PhDr. Eva Polláková, realizátorka výskumu a pokračuje: „Obavy, prečo podozrenie neoznámiť, pramenia predovšetkým zo strachu z pomsty, finančného postihu a z možnosti, že „sa to nakoniec obráti proti nim“ ako ohlasovateľom. Objavuje sa i strach zo straty zamestnania. Vyskytol sa i ďalší aspekt. Až približne šesťdesiat percent respondentov nevie, na ktorý orgán by podozrenie z korupčného správania sa oznámili. Tí, ktorí vedeli, na koho sa obrátiť, uvádzali hlavne Vojenskú políciu a Inšpekciu ministra obrany.“

Podľa pracovníkov oddelenia sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky priniesol výskum veľa zaujímavých podnetov, ako možno obmedziť korupciu v rezorte obrany, prípadne zúžiť priestor a podmienky pre takéto správanie. V budúcnosti sa prieskumy tejto problematiky viac upriamia na kvalitatívnu rovinu, aby sa poskytol väčší priestor pre vyjadrenie otvorených názorov profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov rezortu na túto citlivú tému.

Vladislav VAVRINEC
Foto: Michal BURZA

Formy korupcie, s ktorými sa profesionálni vojaci najčastejšie stretli v rezorte obrany za posledných 12 mesiacov

Súčet údajov netvorí 100 % – respondenti mohli uviesť viac odpovedí

také druhy a formy korupcie, ktoré nie sú z hľadiska legislatívneho, právneho postihnuteľné. Pracovníci rezortu sa stretávajú najčastejšie s takými prejavmi, ktoré môžeme označiť ako „zneužívanie funkcie“, respektíve „právomoci“. Respondenti pri konkretizácii týchto foriem, s ktorými boli osobne alebo sprostredkované v rezorte konfrontovaní, uvádzali najčastejšie: zvýhodňovanie priateľov, známych, rodinných príslušníkov, uprednostňovanie osobných záujmov pred verejnými a vyžadovanie alebo náznak poskytnutia protislužieb. Priame úplatkárstvo bolo podľa opýtaných menej frekvencovanou formou.“

Výsledky výskumu tiež poukázali na oblasti, v ktorých sa podľa názorov respondentov korupcia prejavuje najviac. Ide hlavne o odmeňovanie, výber do zahraničných misíí a zaradovanie na funkciu.

Matematika vo vedení AOS

Pravdepodobne preto, že rektori, prorektori, či dekan vojenských vysokých škôl boli zároveň aj veliteľmi a vojakmi, nezastávala túto funkciu nikdy žena. Situácia sa zmenila. Od 2. apríla 2005 pracuje ako prorektorka pre vedu a zahraničné vzťahy Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši (AOS) doc. RNDr. Mária Jurečková, CSc.

doc. RNDr. Mária Jurečková, CSc.

narodená: 6. novembra 1957 v Trnave

profesia: 1981 – 2005 asistentka, odborná asistentka Kat. matematiky, od 2. apríla 2005 prorektorka AOS pre vedu a zahraničné vzťahy

rodinný stav: vydatá, dve deti, syn Peter študuje na Fakulte sociálnych vied Karlovej univerzity v Prahe, dcéra Monika je študentkou gymnázia v Liptovskom Mikuláši

Sympatická, energicky a optimisticky pôsobiaca nová prorektorka je roďáčkou z Trnavy. V roku 1981 promovala na Matematicko – fyzikálnej fakulte UK v Bratislave a nastúpila na prvé asistentské miesto na Katedre matematiky a fyziky VVTŠ v Liptovskom Mikuláši. V Matematickom ústave SAV absolvovala vedeckú prípravu, ktorú úspešne ukončila v roku 1995 udelením hodnosti kandidát fyzikálno – matematických vied v odbore Pravdepodobnosť a matematická štatistika. V roku 2004 habilitovala na Elektrotechnickej fakulte STU v odbore aplikovaná matematika. Od minulého roku pôsobí ako docentka na Katedre prírodných vied AOS gen. M. R. Štefánika, kde je garantom dvoch predmetov. Spolupracuje a niektoré predmety vyučuje aj na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Naďalej pokračuje v spolupráci na grantových úlohách s Matematickým ústavom SAV, je členkou medzinárodnej asociácie kvantových štruktúr (IQSA).

Učiteľské povolanie sotva možno pokladať za lukratívne a matematika určite nevedie v rebríčku popularity vyučovaných predmetov. Vy už vyše dvadsať rokov vyučujete matematiku na vojenskej vysokej škole v Liptovskom Mikuláši. Čo vás viedlo k tejto voľbe?

– Už na trnavskom gymnáziu ma zaujímala práca pedagóga, len som váhala medzi slovenčinou a matematikou. Tento vnútorný súboj vyhrala matematika – pripadala mi ľahšia. Má svoju krásnu logickú štruktúru, netreba sa ju „bifliť“. Matematika nie je o číslach, ale o logickom, jasnom myslení, a to sú atribúty potrebné nielen pre matematikov, či technikov, ale napr. aj pre úspešnú činnosť manažérov. Nechápeť prácu učiteľa ako drilovanie veľkého množstva údajov a informácií. Myslím si,

že jeho prioritnou úlohou je pomôcť študentovi zvládnuť nové poznatky, viesť ho k tvorivému mysleniu a k aktívnemu postoju k vlastnému vzdelávaniu. Teší ma, keď vidím, že študent zvládol riešenie problému a sám má z toho dobrý pocit.

Z vašich slov cítiť, ako veľmi máte svoje povolanie a študentov rada. Od 2. apríla ste novou prorektorkou AOS pre vedu a zahraničné vzťahy. Nebude vám každodenný kontakt so študentmi chýbať?

– Vždy som bola presvedčená, že moje miesto je za katedrou. Ponuka funkcie prorektorky ma prekvapila. Priznám sa, že niekoľko dní som seriózne zvažovala, či ju prijať. Musela som zvážiť svoje sily a schopnosti pre výkon tejto funkcie a zohľadniť i časovo náročnosť. Preto bolo pre mňa dôležité stanovisko mojej rodiny. Veľmi ma prekvapila reakcia detí. Nezapochybovali o tom, že by som túto ponuku mala prijať. Je to výzva skúsiť robiť niečo nové a dokázať, predovšetkým sama sebe, že i túto diametrálne odlišnú prácu zvlád-

nem. Mám veľa plánov a predstáv, ale ich naplnenie nezávisí iba odo mňa. Je dôležité mať pri sebe kolektív schopných ľudí, na ktorých sa môžem spoľahnúť.

Môžete nám prezradiť najbližšie pracovné plány a predstavy na novom poste?

– AOS by mala byť kompatibilná s najkvalitnejšími príbuznými civilnými vysokými školami. Preto je nevyhnutné, aby bola nielen školou, ale zároveň aj vedeckou ustanovizňou. Len týmto spôsobom možno pripraviť kvalitného profesionála v danom odbore. Pracovníci domovskej Katedry prírodných vied, ale aj ďalších pracujú v rôz-

nych medzinárodných organizáciách a štruktúrach. Našu prácu si tam vážia a prizývajú nás k spolupráci. Tento model by som chcela preniesť na celú AOS. Treba sa otvoriť spolupráci, ale aj prípadnej konkurencii. Vstupom SR do EÚ a NATO sa vytvoril priestor na spoluprácu s vojenskými aj civilnými školami a vedeckými inštitúciami všetkých členských štátov. Treba sa uchádzať o projekty a granty, na ktorých by sme mohli s inými školami rovnocenne participovať. V rámci vedeckej spolupráce by sa mal vytvoriť priestor aj na viacstranné výmenné študijné pobyty. Určite by to prineslo zvýšenie motivácie študentov k štúdiu, ale aj skvalitnenie jazykovej prípravy a v konečnom dôsledku pozdvihnutie celkovej kvality a úrovne štúdia na AOS.

Aké sú vaše priority?

– Myslím si, že je veľmi dôležité, aby človek bez ohľadu na to, akú prácu robí, robil ju rád. Len vtedy sa dá pracovať s plným nasadením. Významnou podmienkou je aj dobré rodinné zázemie. S mojím manželom sme si profesne veľmi blízki. Obaja sme vyštudovali matematiku a fyziku, ale manžel sa rozhodol viac venovať fyzike. Pre naše deti sme názorným príkladom toho, že človek sa potrebuje učiť celý život, a keď to cíti ako vnútornú potrebu, nie je to až také ťažké.

Sú plány doc. Jurečkovej v súlade s očakávaniami rektora AOS prof. Jána Kurtyho? Aké faktory ovplyvnili jeho rozhodovanie o zmene na poste prorektora?

„Rozhodujúce boli pre mňa profesionálne a osobnostné kvality doc. Jurečkovej. Chcem aj touto cestou poďakovať za doterajšiu prácu jej predchodcovi doc. Petrovi Lysému, ktorý odviedol obrovský kus práce predovšetkým v oblasti zahraničných vzťahov našej školy. Zmena na funkcii prorektora pre vedu a zahraničné vzťahy úzko súvisí so zmenou postoja AOS k výskumu a vývoju. Pani prorektorka definovala silné aj slabé stránky AOS v tejto oblasti a očakávam, že školu posunie správnym smerom na tú najvyššiu úroveň. Výskum a vývoj musia byť prioritou každej vysokej školy, ak chce pripravovať študentov na špičkovej úrovni. Akadémia ozbrojených síl má záujem o najkvalitnejšie pripravených uchádzačov o štúdium, ktorí uprednostňujú náročnú vysokoškolskú prípravu, rovnocennú a kompatibilnú s najlepšimi univerzitami a zároveň majú presvedčivý záujem o vojenskú, dôstojnícku kariéru v Ozbrojených silách SR. Nechceme uchádzačov motivovať len finančnou výhodnosťou bezplatného štúdia a následnými sociálnymi istotami, ale predovšetkým vysokou kvalitou ponúkaného vysokoškolského vzdelania.“

Laugo 2005

Folk, rock, pop, country, bluegrass – aj tieto hudobné štýly si mohol vypočuť každý, kto prišiel 30. apríla do Kultúrneho a metodického centra (KaMC) v Trenčíne. Konal sa tam 3. ročník hudobného festivalu Ozbrojených síl SR Laugo 2005.

Festival sa zameriaval na prezentáciu tvorby hudobných súborov a skupín, ktoré jestvujú pod záštitou zariadení a útvarov rezortu obrany. Na prehliadke sa zúčastnili bratislavské súbory Afrodité, BG TIME a Umelecký súbor. Z Liptovského Mikuláša pricestovali prezentovať svoju tvorbu Mrzkáni a z východného Slovenska Prešovský dixieland a skupina Monte. Kultúrny zážitok divákov umocnil aj hosť festivalu Greta a Mantinels z Nitry.

„Festival organizuje Kultúrne a metodické centrum Trenčín v spolupráci s Posádkovými klubmi,“ informovala nás hlavná organizátorka, odborná referentka oddelenia manažmentu kultúry Mgr. Zlatica Janáčiková. A vysvetlila: „Cieľom festivalu nie je len prezentovať tvorbu hudobných skupín a súborov širo-

kej civilnej verejnosti. Jednotlivé vystúpenia hodnotí odborná porota. Jej poznatky slúžia aj na usmernenie ďalšieho umeleckého rozvoja účinkujúcich. Myslím si, že skupiny, ktoré sme si mali možnosť vypočuť na tohtoročnej prehliadke, majú pred sebou slubnú budúcnosť.“

Jej slová potvrdil aj predseda odbornej poroty Peter Kvetňanský: „Boli sme veľmi milo prekvapení. Všetky kapely vystúpili na vysokej umeleckej úrovni. Zlá intonácia, rytmika, či chýbajúce frázovanie skladieb sa už nevyskytovali. Pri hodnotení sme museli nasadiť vyššiu latku a zamerať sa napríklad na dynamiku, aranžmán a podobne.“ Ocenil skutočnosť, že sa na tohtoročnej prehliadke objavilo veľa autorských skladieb.

Aj napriek nemožnosti porovnávať jednotlivé kapely navzájom (každá hrala

iný štýl hudby), vyzdvihli členovia poroty umelecké vystúpenie dievčenskej skupiny Afrodité z Bratislavy, Prešovského dixielandu a kapely Monte z Prešova. Rov-

naký názor potvrdili aplauzom aj samotní diváci, ktorí dúfajú, že sa tradícia vojenských festivalov podarí zachovať aj v budúcnosti.

Nadanie, kreativita, čítanie

Umelecká tvorba, estetické čítanie a kreativita nie sú príslušníkom ozbrojených síl cudzie. Svedčia o tom aj každoročné prehliadky talentov záujmovej umeleckej činnosti a technickej tvorivosti vo viacerých vojenských posádkach. Vo zvolenskej sa prednedávnom uskutočnil Festival talentov Vzdušných síl OS SR.

Hlavným organizátorom 6. ročníka festivalu bolo veliteľstvo Vzdušných síl OS SR pod patronátom generálmajora Ing. Jozefa Dunaja. Výtvarné a hudobné umenie, zberateľstvo, modelárstvo, umelecká fotografia – to boli len niektoré kategórie, v ktorých účastníci prehliadky mohli prezentovať svoje diela a činnosti.

„Akcie tohto charakteru majú veľký vplyv na výchovu, motiváciu, kultúrnosť a kultivovanosť všetkých príslušníkov ozbrojených síl,“ zdôraznil organizátor prehliadky major Mgr. Zdenko Baranec, náčelník Oddelenia podporných služieb Veliteľstva vzdušných síl OS SR. „Spolu so spolupracovníkmi sa preto snažíme pozdvihnúť súčasnú úroveň kultúry. No v súčasnosti to je aj o prekonávaní bariér, ako prezentovať svoju tvorbu, talent, fortieľ,“ dodal major Baranec.

Všetky vystavené exponáty sa tešili obdivu návštevníkov, ale najväčšiu pozornosť pútali modely lietadiel od Ota Ďurčoviča z VÚ 2599 Zvolen a zbierka militárií z 2. svetovej vojny od nadrotmajstra Andreja Kováča z VÚ 1203 Vlkanová.

„Tieto prehliadky sú prejavom našej kultúrnosti, estetikosti, vyspelosti a budovania tradícií. Mojm

osobným predsavzatím je, aby sa tradícia Festivalu talentov vo zvolenskej posádke rozvíjala aj v budúcnosti,“ zdôveril sa bývalý náčelník Posádkového klubu major Baranec.

Stranu pripravil: **Vladislav VAVRINEC**

V akej sme kondícii?

Výsledky výročného preskúšania z pohybovej výkonnosti profesionálnych vojakov nám prezrádzajú dosiahnuté bodové skóre. V štvorstupňovej škále dosiahneme konečné hodnotenie: výborne, dobre, vyhovujúco alebo nevyhovujúco.

Toto hodnotenie ale presne nevyjadruje našu telesnú zdatnosť. Je to len súčet bodov z troch hodnotených disciplín, ktoré by mali zistiť úroveň našich silových, rýchlostných a vytrvalostných schopností. Z praxe však poznáme pomerne veľa prípadov, keď PrV dosiahol celkovo výborné hodnotenie „len“ vďaka nadpriemerne rozvinutým silovým schopnostiam uplatneným v disciplíne kľuky vo vzpore ležmo, alebo vynikajúcej výkonnosti v disciplíne hod granátom. Pri disciplíne 12-minútový beh to s ním už ale vyzeralo veľmi zle a len so značným úsilím zabehol minimálnu vzdialenosť na kladné hodnotenie. Pri komplexnejšom odbornom posúdení by mohla byť zistená paradoxne u tohto „jednotkára“ len priemerná či dokonca podpriemerná telesná zdatnosť spojená neraz napr. so značnou nadváhou. Kedy môžeme teda hovoriť o dobrej telesnej zdatnosti?

Telesná zdatnosť sa definuje ako základná kategória telesnej výchovy, zobrazujúca úroveň pripravenosti organizmu na pohybovú činnosť a aj odolnosť organizmu voči chorobám.

Telesná zdatnosť je teda kvalitatívnym ukazovateľom stavu organizmu a jeho zdravia s fyziologickým základom v zdatnosti srdcovo – cievnej a dýchacej sústavy.

Na zistenie jej úrovne sa využívajú tzv. funkčné skúšky. Niektoré z nich, ktoré si nevyžadujú zložitý materiálne vybavenie ani odborné znalosti z fyziológie telesných cvičení, si môže každý z nás urobiť sám:

1. Meranie pokojovej pulzovej frekvencie

– spomalenie pokojovej srdcovej frekvencie (PF) je jedným z najznámejších príznakov dobrej trébovanosti a označuje sa ako bradykardia. Vyvolávajú ho najmä intenzívne cvičenia vytrvalostného charakteru. Pokojová PF zdravého dospelého človeka je okolo 72 úderov za minútu a u vytrvalostných športovcov sa namerajú aj hodnoty pod 30 úderov za minútu.

– sadnite si na stoličku a po 5-minútovom duševnom aj fyzickom pokoji si odmerajte PF priložením troch prstov na tepnu nad zápästím na dlaňovej strane ruky po dobu 15 sekúnd a získanú hodnotu násobte počtom 4.

Hodnotenie:

- menej ako 50 úderov/min. – výborne
- 50 – 65 úderov/min. – dobre
- 65 – 75 úderov/min. – priemerne
- nad 75 úderov/min. – zle

2. Ortostatická skúška

– veľmi jednoduchá skúška využívajúca zmenu polohy
– vyšetrovaná osoba si ľahne na rovnú podložku na chrbát a v nehybnom stave odpočíva 5 minút

- potom si v tejto polohe v trvaní celej minúty zmeria pulz (P1)
- pomaly vstane, zostane stáť a opäť si zmeria pulz v trvaní jednej minúty (P2)
- rozdiel P2 – P1 nás informuje o zdatnosti srdca

Hodnotenie:

- 6 – 12 úderov/min. – dobrá reakcia srdca na záťaž
- 13 – 19 úderov/min. – uspokojivá reakcia
- 20 a viac úderov/min. – neuspokojivá reakcia (znížená výkonnosť srdca)

3. 12 minútový test (Cooperov test)

- ide o veľmi populárny a jednoduchý test používaný aj v batérii testov výročného preskúšania PrV, cieľom je ubehnúť čo najväčšiu vzdialenosť za 12 minút

4. Ruffierova skúška

$$I = \frac{(P1 + P2 + P3) - 200}{10}$$

I – index

P1 – hodnota PF v pokoji (po 5 minútach sedenia)

P2 – hodnota PF po vykonaní 30 drepov za 30 s

P3 – hodnota PF po 1 minúte oddychu (od skončenia drepov)

$$I = \frac{t \times 100}{(\sum SF) \times 2}$$

Hodnotenie:

- pod 55 – veľmi nízka zdatnosť
- 55 – 64 – nízka zdatnosť
- 65 – 79 – priemerná zdatnosť
- 80 – 89 – vyššia zdatnosť
- nad 90 – veľmi vysoká zdatnosť

ppr. Miroslav ŠTUBŇA
telovýchovný náčelník, LZ Prešov

Hodnotenie Cooperovho testu - muži

Zdatnosť	13 - 19 rokov	20 - 29 rokov	30 - 39 rokov	40 - 49 rokov	50 - 59 rokov	60 a viac rokov
Veľmi slabá	pod 2100	pod 1950	pod 1900	pod 1850	pod 1650	pod 1400
Slabá	2100 - 2200	1950 - 2100	1900 - 2100	1850 - 2000	1650 - 1850	1400 - 1650
Prijateľná	2200 - 2500	2100 - 2400	2100 - 2350	2000 - 2250	1850 - 2100	1650 - 1950
Dobrá	2500 - 2750	2400 - 2650	2350 - 2500	2250 - 2450	2100 - 2300	1950 - 2150
Veľmi dobrá	2750 - 3000	2650 - 2850	2500 - 2700	2450 - 2650	2300 - 2550	2150 - 2500
Vynikajúca	nad 3000	nad 2850	nad 2700	nad 2650	nad 2550	nad 2500

Hodnotenie Cooperovho testu - ženy

Zdatnosť	13 - 19 rokov	20 - 29 rokov	30 - 39 rokov	40 - 49 rokov	50 - 59 rokov	60 a viac rokov
Veľmi slabá	pod 1600	pod 1550	pod 1500	pod 1400	pod 1350	pod 1250
Slabá	1600 - 1900	1550 - 1800	1500 - 1700	1500 - 1700	1400 - 1600	1250 - 1400
Prijateľná	1900 - 2100	1800 - 2000	1700 - 1900	1600 - 1800	1500 - 1700	1400 - 1600
Dobrá	2100 - 2300	2000 - 2150	1900 - 2100	1800 - 2000	1700 - 1900	1600 - 1750
Veľmi dobrá	2300 - 2450	2150 - 2350	2100 - 2250	2000 - 2150	1900 - 2100	1750 - 1900
Vynikajúca	nad 2450	nad 2350	nad 2250	nad 2150	nad 2100	nad 1900

Ekumenická pastoračná služba

Na Ministerstve obrany SR podpísali 28. apríla Dohodu medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami o výkone pastoračnej služby ich veriacim v Ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky.

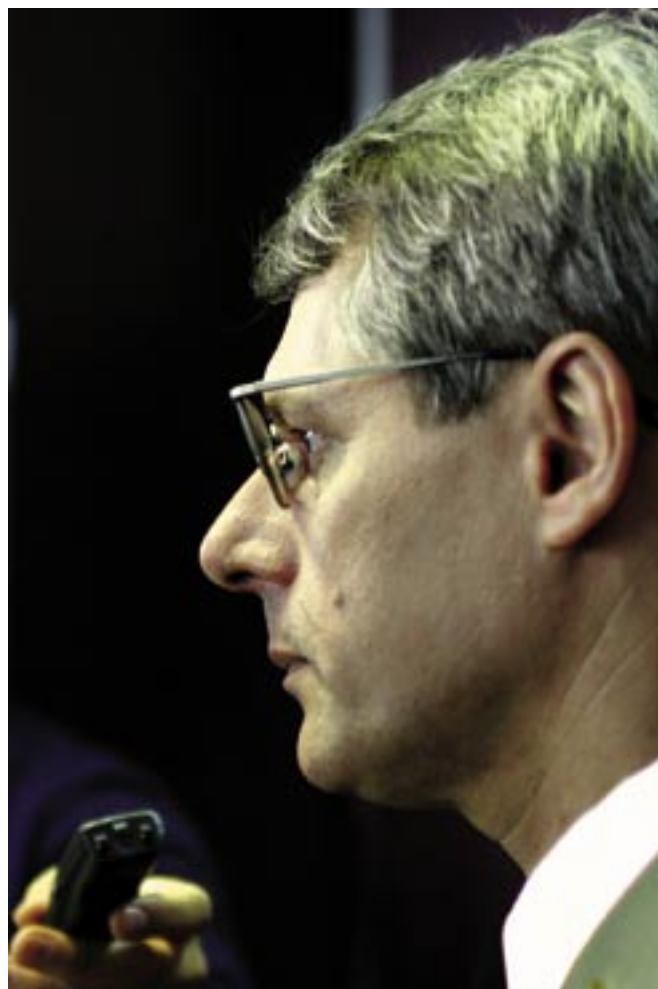
Znenie dohody vyjde v Zbierke zákonov. Uzatvorenie dohody je splnením záväzku zúčastnených strán, ktorý obsahuje Zmluva 250/2002 Z.z. medzi 11 cirkvami a náboženskými spoločnosťami a Slovenskou republikou. Na dohode sa zúčastňujú: Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku, Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku, Pravoslávna cirkev na Slovensku, Evanjelická cirkev metodistická - Slovenská oblasť, Bratská jednota baptistov v SR, Cirkev bratská v SR, Cirkev adventistov siedmeho dňa, Slovenské združenie, Apoštolská cirkev na Slovensku, Ústredný zväz Židovských náboženských obcí v SR, Starokatolícka cirkev na Slovensku, Cirkev československá husitská na Slovensku. Za Slovenskú republiku ako predstaviteľ vlády SR podpísal dohodu minister obrany SR Juraj Liška. Po jeho príhovore v mene zúčastnených cirkví a náboženských spoločností pri slávnostnom podpise reagoval krátkym prejavom generálny biskup Evanjelickej a. v. cirkví na Slovensku Július Filo.

Cirkvi a náboženské spoločnosti touto dohodou získavajú možnosť poskytovať pastoračnú starostlivosť osobám, ktoré spadajú do pôsobnosti rezortov obrany, spravodlivosti a vnútra a zároveň aj ich rodinným príslušníkom. Dohoda vychádza zo skutočnosti, že v týchto oblastiach ide o osoby, ktoré majú osobitné životné podmienky a potrebu špecifickej formy

pastoračnej starostlivosti. Ide najmä o príslušníkov ozbrojených síl, Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského zboru a o osoby zbavené slobody rozhodnutím štátneho orgánu. Pastoračnú starostlivosť bude zabezpečovať Ústredie ekumenickej pastoračnej služby, ktoré zriadi zúčastnené cirkvi a náboženské spoločnosti ako osobitnú inštitúciu v štruktúrach ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Dohoda vytvára rovnaké podmienky pre pastoračnú činnosť cirkví a náboženských spoločností, aké sa po podpise podobnej zmluvy so Svätou stolicou vytvorili zriadením ordinariátu katolíckych cirkví.

Vznikajú tak dve súbežné štruktúry duchovnej služby, vzájomne nezávislé, ale ochotné pracovať vo vzájomnej úcte a spolu riešiť otázky, ktoré prinesie účinkovanie duchovných v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch SR. Prvým spoločne tvoreným dokumentom bude Konceptia duchovnej služby v jednotlivých rezortoch, kde sa okrem zmien v označení vojenských duchovných načrtne organizačné členenie a spôsob obsadzovania miest pre duchovných, ktoré jednotlivé rezorty poskytl. Dopracovanie ďalších predpisov nadviaže na túto koncepciu.

Označenie „ekumenická pastoračná služba“ si vybrali zúčastnené cirkvi a náboženská spoločnosť, ktoré pri legislatívnych záležitostiach postupujú

spoločne prostredníctvom Ekumenickej rady cirkví na Slovensku. Namiesto pomenovania „duchovná a náboženská služba“ si zvolili pojem „pastoračná“, čím zvýraznili osobnú starostlivosť duchovného o ľudí v okruhu ich pôsobnosti. Dospeli ku konsenzu aj pri označení vedúceho tejto služby — generálneho duchovného s cirkevnou hodnosťou biskup, ako aj pri vytvorení kľúča pre početné obsadenie miest duchovných z jednotlivých cirkví.

Doterajšia služba duchovných v ozbrojených silách z dvoch členských cirkví Ekumenickej rady cirkví na Slovensku (evanjelickej a. v. a pravoslávnej) pripravila pole pôsobnosti pre ekumenicky chápanú pastoračnú službu nielen u vo-

jakov a zamestnancov, ale aj v ich rodinách. Deti z týchto rodín sa aj toho roku tešia na letné tábory s duchovným zameraním. Vytvorili si pekné spoločenstvo. K takému dochádza aj na stretnutiach vojakov doma a v zahraničí.

Verím, že ekumenická pastoračná služba splní poslanie, aké má pred sebou. V nádeji príchodu dobre pripravených duchovných a poslucháčov vnímavých na ich pôsobenie prosím o Božie vedenie a požehnanie.

Plk. ThMgr. Tomáš SEMKO
riaditeľ Úradu vojenských
duchovných Ekumenickej rady
cirkví na MO a GŠ OS SR
Foto: Michal BURZA

Potlesk aj 4. práporu

Bývalý príslušník 4. česko-slovenského práporu KFOR nadporučík Ervín Košťál v reakcii na článok Ťažké je oceniť všetko dobro v OBRANE č. 5 ocenil, že sa pri príležitosti vyhodnotenia ankety Vojenský čin roka 2004 nezabudlo na prácu našich vojakov pri potlačení etnických nepokojov medzi Albáncami a Srbmi minulý rok v Kosove. Zároveň pripomenul, že ocenenie si zaslúžili nielen príslušníci 5. česko-slovenského práporu, ale aj ich predchodcovia zo štvrtého práporu, ktorí niesli mimoriadne bremeno pri nastolení pokoja v juhosrbskej provincii pod správou OSN.

(r)

OBRANA ocenila STEM

Viac ako 200 mladých ľudí sa 22. a 23. apríla zúčastnilo na pôde knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene 10. ročníka novinárskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero. Popri hlavných organizátoroch na podujatí participovalo aj regrutačné stredisko v Banskej Bystrici a redakcia mesačníka OBRANA. V kategórii stredoškôľských časopisov spomedzi 70 periodík získal tento rok Cenu časopisu OBRANA mesačník STEM zo Strednej priemyselnej školy strojiníckej v Dubnici nad Váhom. Okrem veľmi dobrého štartu tohto celkom nového periodika a v stredoškôľských podmienkach výnimočnú mesačnú periodicitu zaujal STEM tiež tým, že sa venoval aj problematike obrany. Absolútnym víťazom sa stal a Zlaté Štúrovo pero získal v tejto kategórii časopis Gymlet z Gymnázia na Ul. J. Lettricha v Martine.

(pv)

PREČO STRIEKAM TRÁVU NA MODRO? OD NÁVRATU
Z VOJENČINY NEMÔŽEM ZELENÚ ANI VIDIEŤ.

Americký miliardár telefonuje manželke: - Drahá, predstav si, naskytla sa mi možnosť kúpiť Picassa. Čo ty na to?

- No, veľmi nadšená nie som, ale keď ho veľmi chceš, nech je s metalízou.

♦ ♦ ♦

- Predstav si, Zuzka, že ten sopliak Jano mi dával neslušné návrhy!

- A čo ty na to?

- No, po prvé som mu povedala, že ja som slušná žena a po druhé, že päťsto korún je málo...

♦ ♦ ♦

- Páni, - vraví v klube istý anglický džentlmen, - bol som v Indii a poviem vám, je to zvláštna krajina. Predstavte si, že keď zomrie muž, spália zároveň s jeho telom aj jeho manželku.

- Skutočne krutý zvyk, - vraví na to ďalší džentlmen, - ten úbožiak nemá pokoj ani po smrti.

♦ ♦ ♦

- Ignác, povedz mi, prečo si si vzal takú malú ženu?

- Strýčko, a či sa nevraví, že si máme vybrať vždy to menšie zlo?

7 x odpovedz

1. Alexander Veľký dobyl Egypt roku:

- a) 445 p. n. l.
- b) 332 p. n. l.
- c) 128 p. n. l.

2. Tycho de Brahe bol:

- a) španielsky vynálezca
- b) dánsky astronóm
- c) taliansky maliar

3. Prvý potápačský oblek s prilbou vyrobil v roku 1837:

- a) Augustus Siebe
- b) Edmund Halley
- c) Jacques Cousteau

4. Vietnamsko - americká vojna prebiehala v rokoch:

- a) 1948 - 1959
- b) 1965 - 1973
- c) 1974 - 1979

5. Anglické slovo *sharpen* znamená v preklade:

- a) opticky zaostriť
- b) odstreľovacia puška
- c) druh žraloka

6. Ústavu Slovenskej republiky schválila Slovenská národná rada dňa:

- a) 1. januára 1992
- b) 1. septembra 1992
- c) 31. decembra 1992

7. V posledný marcový deň vyhlásili v petržalskom divadle Aréna výsledky ankety Vojenský čin roka. Bol to už jej:

- a) 5. ročník
- b) 8. ročník
- c) 12. ročník

Správne odpovede: 1b, 2b, 3a, 4b, 5a, 5a, 6b, 7b

FOTOZAUJÍMAVOSŤ

Povstalec a plavec

„To je skvelý víkend, dve medaily a jedna lepšia ako druhá,“ zasmial sa 8. mája na recepcii v hoteli Carlton po slávnosti na Slavíne Ing. Jaroslav Holý z Košíc. Najskôr si zaspomínal, ako sa pridol k partizánskej skupine Za slobodu Slovanov

„Mal som krátko po maturitných skúškach - bolo to 27. júla 1944. Vyšiel som si na Prašivú na turistiku a napokon som ostal s partizánmi sedem mesiacov...“ Pán Holý potom bojoval s 1. československým armádnym zborom o Liptovský Mikuláš. Padol do nemeckého zajatia, no nestihli ho eskortovať do stále zmenšujúcej sa „Tretej ríše“. Zo zajateckého tábora v Martine ho oslobodili Rumuni. Nečudo, že aj on patril k osemdesiatke vojnových veteránov, ktorých minister obrany Juraj Liška 8. mája pri príležitosti 60. výročia víťazstva nad fašizmom ocenil svojou pamätnou medailou.

„A čo tá druhá medaila?“, opýta-

li sme sa pána Holého. „Včera sa mi podarilo zaplávať na Medzinárodných majstrovstvách veteránov vo Viedni skvelé časy v disciplínach: prsia, motýlik aj kraul. Za posledné tri roky som tak rýchlo neplával a stal som sa v kategórii nad 70 rokov absolútnym víťazom,“ vytiahne z vrecka druhú medailu. Tento skvele vyzerajúci 80-ročný muž skonkretizoval, že plával päťdesiatky a všetky časy mal okolo 55 sekúnd. Bývalý ekonóm, v súčasnosti tlmočník z angličtiny a nemčiny nás prekvapil aj politickými aktivitami. Členom Demokratickej strany bol už pred rokom 1948 a ešte prednedávnom bol v košickej organizácii jej predsedom. „V našom Slovenskom zväze protifašistických bojovníkov tak trochu zastupujem odboj občianskej pravice...“ pousmial sa. Vzápätí dodal, že teraz sa musí sústreďiť predovšetkým na augustové veteránske majstrovstvá v Štokholme. Už osemkrát bol vo svojej kategórii vicemajster Európy alebo sveta. Trénuje štyrikrát týždenne a pri súčasnej forme nie je bez šancí získať tentoraz aj zlato.

Text a foto: **Pavol VITKO**

Súdnička

Počas vojenskej povinnej služby si podobné povahy padnú do oka a vznikajú priateľstvá, ktoré niektorým vydržia aj do konca života. Horšie je, keď človek niekoho považuje za priateľa a potom zistí, že ten jeho vzťah zneužíval.

Falošný priateľ

Vojaci Pavol V. a Matúš R., ktorí začali s výkonom povinnej vojenskej služby vo VÚ 7890 Sliač, zistili, že majú veľa rovnakých záujmov. Pri plnení si vojenských povinností čas rýchlejšie ubiehal, ak bola možnosť podebatovať si o problémoch s priateľom.

Vojak Pavol V. však zatúžil, aby aj v civilnom živote mohol používať vojenské výstrojné súčiastky. Ako si ich však zaobstarať, ale hlavne, aby to nevyšlo draho? Jediné riešenie, ktoré mu napadlo, bolo, že vhodne výstrojné súčiastky jednoducho odcudzí. Spomenul si na svojho priateľa Matúša R., ktorý mal kľúče od skriň, v ktorých mali vojaci uložené výstrojné súčiastky v uzamknutom nočnom stolíku.

Nepravým kľúčom odomkol zamknutý nočný stolík svojho priateľa, vybral z neho kľúče od visiacych zámok na jeho skrini a zo skrine odcudzil nohavice vzor 97 polné, blúzu vzor 97 polnú a čiapku vzor 97 polnú, ktoré si uschoval do svojej skrine. Pri najbližšom povolení vzdialil sa od útvaru si chcel uvedené veci odniesť domov. Už sa videl pekne vystrojený chodiť po lese.

Matúš R. však na „fintu“ prišiel a vojenská polícia pri následnej kontrole skriň všetkých vojakov páchatela odhalila. Znamenalo to aj koniec priateľstva medzi Pavlom V. a Matúšom R. Celá záležitosť mala napokon dohru pred súdom, ktorý odsúdil Pavla V. pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 Tr. zák. na 6 mesiacov podmienene na skúšobnú dobu jedného roka.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Príbeh

Pred tridsiatimi rokmi som ako začínajúci veliteľ tankovej čaty dostal od veliteľa pluku dôležitú úlohu. V rámci pomoci národnému hospodárstvu odvelili ma s dvadsiatimi vojakmi na zemiakovú brigádu do maličkej obce v južných Čechách, ktorej názov si už presne nepamätám.

V Čechách po slovensky

Domáci nás vítali srdečne. Aj ubytovanie zabezpečili na vysokej úrovni, priamo v priestoroch MNV. Mne ako veliteľovi a môjmu zástupcovi, absolventovi z Bratislavy, prideliť miestnosť hneď vedľa predsedovej úradovne. Zhodou okolností práve v tejto miestnosti bol novučičký mixážny pult miestneho rozhlasu, ktorého inštaláciu iba pred niekoľkými dňami dokončili. Malo to však háčik. Nikto z obce, vrátane predsedu, nevedel zariadenie obsluhovať a miestny rozhlas zatiaľ mlčal. Rozhodli sme sa s „absíkmi“, že keď už máme k dispozícii takúto strategickú miestnosť, sprostredkujeme aj skúšobné vysielanie. Presne o 16.00 h po obvyklej skúške: „...raz dva, raz dva... hlási sa Rádio (asi) Oldřichov“, sme začali prvým hlásením asi tohto znenia: „Vážení obyvatelia slávnej obce (asi Oldřichov). Československá ľudová armáda vám v duchu svojich najlepších tradícií prichádza na pomoc vo vašej ťažkej práci. Tankisti z Tábora dnes na vašich úrodných lánach nazbierali sto vriec zemiakov, čím utvorili nový krajský rekord v tejto disciplíne...“.

Nuž a v tomto duchu sme pokračovali asi 10 minút, počas ktorých sme spomenuli všetko možné i nemožné, vrátane toho, že minister obrany generál M. Džúr má najradšej zemiakovú kašu. Po vysielaní sme potom ticho čakali, čo bude nasledovať, keďže náš osvetový zámer sme nikomu vopred neoznámili. O niekoľko minút do miestnosti vrazil predseda MNV spolu s predsedom družstva a rozradostnení nám ďakovali za náš počín.

Nasledujúce dni nás už zďiaľky zdravili dedinčania, ktorým sme museli vysvetľovať niektoré slovenské slová. Zaškolili sme miestneho kultúrneho referenta do obsluhy rozhlasu a spolu s našimi vojakmi sme sa tešili zo všeobecnej priazne aj v miestnej hospodke, po slovensky krčmičke. Bodkou za našim účinkovaním v obci však bol zápis do miestnej kroniky: „Dne roku 1977 se v naší vesnici poprvé rozezněl místní rozhlas díky iniciativě dvou slovenských vojáků ppor. a četaře absolventa atd.“

Bernard ROŠTECKÝ

Armádné vysielanie SRO

Autor výroku: Zora Jesenská	mastná tekutina	jednotvárne, nevýrazne	elektrárň Nováky (skr.)	telefónna ústredňa (skr.)	riadiaci cvičenia (skr.)	dub, po anglicky	vťahne do seba	patriaci Atke	africký kmeň v Zambii	citoslovce vyjadrujúce bolesť	Pomôcky: Stuart, ára, Olot, tú, okait, Loi	rímske číslo 2505	1	vľúdne uvítam
opatrovala, obsluhovala chorého											Ministerstvo životného prostredia			
4											ruská orbit. stanica			
Eduard (dom.)				druh horniny	hnedožltý					odmotaj	chumáč tráv. rastl.			
					Výsk. ústav rastl. výroby					úžitok				
česky hej, áno			okresný výbor			ŠPZ okr. Jihlava			adoptuj					
			súzenie (expr.)			stýkal			všetko v po- riadku (z angl.)					
Autor: Vojtech Kúkoľ	pripravuje osnovu	2										Trat' mládeže (skr.)		
		oblek sudcov										str. oblasť st. Grécka		
škótsky kráľovský rod							tadiaľ	páštarska skratka			čes. zosilnený zápor			
								nadšenie			citoslovce lusknutia			
5									prehltam					
									skr. ampérzávit					
mesto v Španielsku					kália (izbový kvet)					Usage Interne (skr.)			tiež	citoslovce radosti, vzrušenia, juj
					skr. našej meny					mastná zemina				
lákaj				3										
druh papagája (aj ara)					strom príbuzný javoru				plačú (bás.)					

Nadzvukové stíhacie lietadlo JAS-39C Gripen

Vzdušné sily Armády Českej republiky majú od 26. apríla 2005 vo svojej výzbroji prvých šesť jednomiestnych nadzvukových stíhacích a viacúčelových bojových lietadiel Saab Aerospace JAS-39C Gripen. Česká vláda rozhodla o prenájme lietadiel JAS-39C/D švédskeho výrobcu na desaťročné obdobie 9. júna 2004. Česká republika získala celkom 12 jednomiestnych nadzvukových bojových lietadiel Saab JAS-39C Gripen a dva dvojmiestne nadzvukové cvičné a bojové stroje Saab JAS-39D Gripen. Za prenájom štrnástich lietadiel na obdobie desiatich rokov zaplatí celkovo 19,65 miliardy Kč. Súčasťou príprav na prijatie, dislokáciu a nasadenie lietadiel na 21. zTL „Zvolenská“ v Čáslavi je aj intenzívne modernizovanie celej základne. Stroje JAS-39C/D sú oproti pôvodnej verzii JAS-39A/B vylepšené v mnohých oblastiach a sú v plnom rozsahu kompatibilné s operačnými požiadavkami NATO. Stroje verzie C/D sú vybavené novou „sklenou“ kabínou, zariadením na tankovanie paliva počas letu a ich bojové možnosti sú oproti základnej verzii podstatne širšie. Supermoderný stroj s dĺžkou 14,1 m a rozpätím krídla 8,4 m má výšku na zemi 4,5 m. Jeho maximálna vzletová hmotnosť dosahuje 14 t. Česká verejnosť sa s Gripenmi zoznámila na otvorení veľtrhu IDET 2005 3. mája v Brne a pri vojenskej prehliadke na počesť 60. výročia oslobodenia 8. mája v Prahe.

Text a foto: **Miroslav GYÚRÖSI**

Verejná nahrávka s „Iračanmi“

Vojaci pripravujúci sa na 5. rotáciu operácie Iracká sloboda vo Výcvikovej základni mierových síl mali 25. a 26. apríla nepretržitý výcvik, ktorý sa končil naozaj netradične – verejnou nahrávkou rozhlasovej relácie Plná poľná.

„Včera sme začali nácvikom obrany konvoja, cvičili zásady minovej bezpečnosti a celú noc boli zatvorení v bunkri, pričom sme absolvovali psychologické testy,“ prezradil nám rotný Ľudovít. Na prvé nasadenie v zahraničí sa pripravuje napriek tomu, že k malej dcérke im zanedlho pribudne ďalšie dieťaťko. „Pôvodne som mal ísť na Golanské výšiny do misie UNDOF, ale manželka sa po dlhšom váhaní zmierila s tým, že sa pripravujem na službu v Iraku,“ povedal reportérke Petre Repkovej tento mladý spojár. Mimochodom, poznala ho už skôr – z družobného detského domova rezortu obrany, ktorý sídli v Domaniži.

„Po celonočnom pobyte v bunkri sme mali zdravotnú, protichemickú a psychologickú prípravu,“ dodal 46-ročný rotnajster Ladislav. Bol už v misiách na Balkáne, v africkej Eritrei aj v Afganistane. „Mám skvelú rodinu. Vždy pre mňa bola zázemím, preto sa na ňu môžem spoľahnúť,“ poznamenal zástupca veliteľa čaty. (pv)

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov. I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Armádny magazín v Slovenskej televízii má nový názov, novú podobu a periodicitu. Volá sa **PROFESIONÁL**, vysiela sa týždenne v prítlačívom čase – každý piatok o 19.55 hod. na Dvojke.

15. - 16. 7. 05 LETISKO TRENČÍN

Ministerstvo obrany
Slovenskej republiky
www.mosr.sk

